

Elena Siren

Vaatteiden tuotantomahdollisuudet Portugalissa ja niiden arviointi kestävän kehityksen näkökulmasta

Case: Studio Karppanen

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Vestonomi (AMK)

Vaatetusalan tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

7.4.2022

Tiivistelmä

Tekijä(t):	Elena Siren
Otsikko:	Vaatteiden tuotantomahdollisuudet Portugalissa ja niiden arviointi kestävän kehityksen näkökulmasta
Sivumäärä:	46 sivua + 5 liitettä
Aika:	7.4.2022
Tutkinto:	Vestonomi (AMK)
Tutkinto-ohjelma:	Vaatetusalan tutkinto-ohjelma
Suuntautumisvaihtoehto:	-
Ohjaaja(t):	Kasvatustieteen maisteri ja lehtori, Ülle Liesvirta Yrittäjä ja suunnittelija, Meri Karppanen

Tämän tutkimuksen tavoitteena on ollut selvittää, millaisia vaatteiden tuotantomahdollisuuksia Portugalissa on ja miten kestävä kehitys on huomioitu portugalilaisessa tekstiili- ja vaateteollisuudessa. Aihetta on lähestytty tutkimalla tekstiili- ja vaateteollisuuden historiaa sekä alan nykytilannetta Portugalissa. Lisäksi työssä on selvitetty, mitä kestävä kehitys tarkoittaa, miksi kestävän kehityksen huomioiminen vaatetuotannossa on tärkeää sekä miten kestävä kehitys toteutuu portugalilaisessa tekstiili- ja vaateteollisuudessa.

Työ on toteutettu laadullisena case-tutkimuksena yhteistyössä toimintaansa aloittavan suomalaisen vaatetusalan yrityksen Studio Karppasen kanssa. Vaatteiden tuotantomahdollisuuksia Portugalissa on selvitetty yhteistyöyrityksen tarpeiden näkökulmasta ja tavoitteena on ollut löytää yhteistyöyrityksen malliston tuotantoon sopiva tuotantopaikka.

Tutkimuksen viitekehys on rakentunut monipuolisen teoriatiedon sekä asiantuntija-haastattelun pohjalta. Tutkimustyössä on hyödynnetty erilaisia aineistoja luotettavien tutkimustulosten saavuttamiseksi. Tietoa tuotantopaikoista on etsitty internetistä, Modtissimo-messuilta sekä asiantuntijahaastattelusta. Tuotantopaikkojen edustajien kanssa käytyjen sähköpostikeskustelujen avulla on hankittu lisätietoja tuotantomahdollisuuksista sekä selvitetty niiden yhteensopivuutta yhteistyöyrityksen tarpeisiin. Yhdellä tehtaista on vierailtu, minkä yhteydessä tehtiin haastattelu sekä havainnointia.

Työn tuloksena on esitelty, millaisia erityispiirteitä Portugalilla on vaatteiden tuotantomaana sekä portugalilaisen tekstiili- ja vaateteollisuuden vahvuuksia ja heikkouksia. Lisäksi on pohdittu kestävän kehityksen toteutumista portugalilaisessa tekstiili- ja vaateteollisuudessa. Työn lopputulemana on esitetty yhteistyöyrityksen kannalta potentiaalisia tuotantopaikkoja, ja liitteeksi on koottu Excel-taulukko, jossa on yhteenvedona tietoja työssä esitellyistä tehtaista ja agentuureista.

Avainsanat: Portugali, tekstiili- ja vaateteollisuus, kestävä kehitys, vaatetusala

Abstract

Author(s):	Elena Siren
Title:	Clothing Manufacture Possibilities in Portugal and Sustainability in the Production
Number of Pages:	46 pages + 5 appendices
Date:	7 April 2022
Degree:	Bachelor of Culture and Arts
Degree Programme:	Fashion and Clothing
Specialisation option:	-
Instructor(s):	Ülle Liesvirta, MA Education and Lecturer Meri Karppanen, Entrepreneur and Designer

The aim of this study has been to investigate the possibilities of clothing production in Portugal and find out how sustainable development is taken into account in the Portuguese textile and clothing industry. The research project has been approached by investigating the history of the textile and clothing industry and the current situation of the sector in Portugal. Sustainable development in the Portuguese textile and clothing industry has been investigated, including the definition of sustainability, why it is important to take sustainability into account in the clothing industry, and how sustainability is achieved in the Portuguese textile and clothing industry.

The work has been carried out as a qualitative case study in collaboration with Studio Karppanen, a Finnish start-up clothing company. The possibilities of producing clothing in Portugal have been studied from the point of view of the company's needs and the aim has been to find a suitable production site for the company's collection.

The research framework has been built on the basis of a wide range of theoretical knowledge and an expert interview. Different types of sources have been used in order to obtain reliable study results. Information on production sites has been obtained from the internet, Modtissimo trade fairs and an expert interview. Conversations with the production sites have been carried out by e-mail in order to gain further information on the production possibilities and to find out whether they are compatible with the needs of the partner company. One of the factories has been visited, during which observation and an interview have been carried out.

As a result of the research, the work presents some of the characteristics of Portuguese clothing production, and some of the strengths and weaknesses of the Portuguese textile and clothing industry. The sustainability of the Portuguese textile and clothing industry has also been analyzed. In conclusion, the work identifies potential production sites to the partner company. An Excel spreadsheet summarizing information on the factories and agencies presented in the study has been included as an annex.

Keywords: Portugal, textile and clothing industry, sustainability

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Johdatus tutkimukseen	2
2.1	Yhteistyöyritys	2
2.2	Tavoitteet ja tutkimuskysymys	2
2.3	Tutkimusmenetelmät ja tiedonkeruu	3
3	Tekstiili- ja vaateteollisuus Portugalissa	5
3.1	Portugalin tekstiili- ja vaateteollisuuden juuret	5
3.2	Tekstiili- ja vaateteollisuuden nykytila Portugalissa ja sen merkitys yhteiskunnassa	7
4	Kestävän kehityksen määrittely ja sen huomioiminen vaatetusallalla	9
5	Kestävä kehitys portugalilaisessa tekstiili- ja vaateteollisuudessa	11
5.1	Ekologinen kestävyys Portugalin tekstiili- ja vaateteollisuudessa	11
5.2	Sosiaalinen kestävyys Portugalin tekstiili- ja vaateteollisuudessa	14
5.3	Portugalilaisten yritysten käyttämiä kestävän kehityksen standardeja ja sertifikaatteja	16
5.3.1	ISO 14000 -standardisarja	17
5.3.2	ISO 45001	18
5.3.3	ISO 9001	18
5.3.4	SA8000	19
5.3.5	OEKO-TEX	20
5.3.6	Global Organic Textile Standard (GOTS)	20
5.3.7	Better Cotton Initiative (BCI)	21
5.3.8	Organic Content Standard (OCS), Recycled Claim Standard (RCS) ja Global Recycled Standard (GRS)	22
5.3.9	Seaqual Initiative	23
6	Tutkimus vaatteiden tuotantomahdollisuuksista Portugalissa	23
6.1	Selvitys suomalaisista Portugalissa vaatteita valmistavista yrityksistä	24
6.2	Vierailut Modtissimo-messuilla	25
6.3	Vaatetehtaiden kartoitus	28
6.4	Tuotantoon erikoistuneet agentuurit	33
6.5	Kommunikointi tehtaiden kanssa	34
6.6	Tehdasvierailu – Tryport	36

7	Tutkimustulokset	38
7.1	Onko Portugali vastuullinen tuotantomaa?	39
7.2	Minkälaisille vaatteille Portugali on hyvä tuotantomaa?	40
7.3	Yhteistyöyrityksen malliston tuotantoon sopivat tuotantopaikat	41
8	Päätäntä	43
8.1	Tutkimustulosten luotettavuuden ja eettisyyden arviointi	43
8.2	Pohdinta	44
	Lähteet	47
	Liitteet	55
	Liite 1. Asiantuntijahaastattelun kysymykset	55
	Liite 2. Tehdasvierailun haastattelukysymykset	56
	Liite 3. Taulukko työssä luetelluista tehtaista sekä agentuureista	58
	Liite 4. Haastateltavan informaatiolomake	59
	Liite 5. Haastateltavan suostumuslomake	61

1 Johdanto

Lähtökohtana tämän tutkimustyön aiheen valintaan oli oma kiinnostukseni portugalilaista tekstiili- ja vaateollisuutta kohtaan. Tutkimuksen yhteistyötahoksi löytyi suomalainen vaatetusalan yritys, joka on aloittamassa yritystoimintaansa ja haluaa valmistaa tulevan mallistonsa Portugalissa. Opinnäytetyön aiheeksi muodostui vaatteiden tuotantomahdollisuuksien tutkiminen Portugalissa sekä niiden arviointi kestävän kehityksen näkökulmasta. Työn tuloksena on esitetty tuotantopaikkoja, jotka voisivat tehdyn tutkimustyön perusteella olla sopivia tapoja yhteistyöyrityksen malliston tuotantoon.

Tutkimustyö aloitettiin perehtymällä Portugalin vaate- ja tekstiiliteollisuuteen liittyvään valmiiseen teoretiseen tietoon. Työssä on selvitetty Portugalin tekstiili- ja vaateollisuuden historiaa, alan nykytilannetta ja sen merkitystä portugalilaisessa yhteiskunnassa. Erilaisten aineistojen perusteella on pohdittu sitä, mitä asioita tulisi ottaa huomioon liittyen sosiaaliseen ja ekologiseen kestävyteen vaatetuotannossa sekä sitä, miten nämä asiat voitaisiin huomioida juuri portugalilaisen vaatetuotannon näkökulmasta. Tutkimuksessa on myös selvitetty, millä tehtailla muut suomalaiset vaatetusalan yritykset valmistavat tuotteitaan Portugalissa ja minkä tyyppisiä tuotteita ne siellä valmistavat. Tutkimuksessa on kartoitettu yhteistyöyrityksen malliston valmistuksen kannalta potentiaalisia tuotantopaikkoja, joista osaan on oltu yhteydessä sähköpostitse lisätietojen saamiseksi. Sähköpostikeskustelun jälkeen vierailtiin yhdellä yhteistyöyrityksen kannalta potentiaaliselta vaikuttavalla tehtaalla, minkä yhteydessä on tehty haastattelu sekä havainnointia.

Työn lopussa kerrotaan tutkimustulosten valossa kestävän kehityksen toteutumisesta portugalilaisessa tekstiili- ja vaateollisuudessa ja on tehty yhteenveto siitä, millaisten vaatteiden tuotantoon Portugali on hyvä valmistusmaa. Lisäksi yhteistyöyritykselle on annettu ehdotuksia tuotantopaikoista, jotka ovat tutkimuksen perusteella potentiaalisia heidän mallistonsa valmistajiksi. Työn liit-

teenä on Excel-taulukko, johon on kerätty tietoja kaikista työssä listatuista tuotantopaikoista. Lisäksi vierailun kohteena olleesta tehtaasta on koottu tietoja erilliseen tiedostoon, joka on toimitettu suoraan yhteistyöyrityksen käyttöön. Se sisältää yksityiskohtaisesti yhteistyöyrityksen mallistoa koskevia tietoja, eikä sen sisältöä ole pidetty opinnäytetyön kannalta oleellisena.

2 Johdatus tutkimukseen

Seuraavissa kappaleissa kerrotaan tutkimustyön tavoitteista ja kulusta. Niissä esitellään yhteistyöyritys, tutkimusaihe ja tutkimuskysymykset. Lisäksi käydään läpi tutkimusmenetelmät, joiden avulla tutkimuskysymyksiin on pyritty vastaamaan.

2.1 Yhteistyöyritys

Opinnäytetyö on tehty yhteistyössä aloittavan suomalaisen vaatetusalan yrityksen, Studio Karppasen, kanssa, jonka tavoitteena on tuottaa mahdollisimman kestävä, ajaton ja klassinen naistenvaatemallisto. Tutkimuksen tavoitteena on ollut etsiä yrityksen malliston valmistukseen mahdollisia tuotantopaikkoja. Mallisto koostuu kudotuista kankaista valmistetuista yksivärisistä mekkomalleista. Asiakkaat voivat kustomoida malleja oston yhteydessä, joten yksityiskohdat eri tuotteissa voivat vaihdella. Esimerkiksi hihan tai helman pituuden voi valita annettujen vaihtoehtojen joukosta. Tuotteet valmistetaan suurimmaksi osaksi suoraan asiakkaiden tilauksista eli on-demand-tyyppisesti, eikä yrityksen siis ole tarkoitus valmistaa isoa määrää tuotteita valmiiksi varastoon. Tavoitteena on tehdä pääosin samoja malleja vuodesta toiseen, mikä mahdollistaa tehtaalle jatkuvaa, pitkäaikaista tuotantoa samoilla kaavoilla.

2.2 Tavoitteet ja tutkimuskysymys

Tehdyn tutkimuksen tavoitteena on ollut kuvailla portugalilaisen tekstiili- ja vaateollisuuden erityispiirteitä sekä ottaa selvää vaatteiden tuotantomahdollisuuksista maassa. Lisäksi tavoitteena on ollut ottaa selvää, voiko Portugalia pitää

ekologisesti sekä sosiaalisesti kestäväenä tuotantomaana. Tavoitteena on ollut etsiä yhteistyöyrityksen tarpeisiin sopivia tuotantopaikkoja ja selvittää, miten kestävä kehitys on huomioitu näissä yrityksissä ja minkälaisia palveluita yritykset tarjoavat.

Tutkimuskysymyksinä ovat:

- Millaisia vaatteiden tuotantomahdollisuuksia Portugalissa on?
- Mitä erityispiirteitä Portugalin tekstiili- ja vaateteollisuudella on?
- Mitä tulee ottaa huomioon liittyen sosiaaliseen ja ekologiseen kestävyys-teen vaatetuotannossa, ja miten kestävyys voi huomioida portugalilaisen tuotannon näkökulmasta?
- Mitkä portugalilaiset tuotantopaikat voisivat olla yhteistyöyrityksen malliston valmistukseen sopivia, ja miten kestävä kehitys on huomioitu näissä yrityksissä?

Kestävä kehitys on määritelty tarkemmin luvussa 5, mutta lyhyesti sanottuna kestävällä kehityksellä tarkoitetaan toimintatapoja, jotka huomioivat ihmisten hyvinvoinnin, ympäristön sekä talouden tavoitteena taata hyvän elämän edellytykset myös tuleville sukupolville. Kestävä kehitys jaetaan ekologiseen, taloudelliseen, sosiaaliseen ja kulttuuriseen kestävyys-teen (Opetushallitus 2022). Kestävä kehitys on tässä opinnäytetyössä rajattu sosiaalisen ja ekologisen kestävyys-teen arviointiin, sillä näillä kestävä kehityksen osa-alueilla on tekstiili- ja vaatetus- alalla eniten ongelmia. Työn laajuuden puitteissa kaikkia kestävä kehityksen osa-alueita ei ollut mahdollista ottaa huomioon tutkimustyössä.

2.3 Tutkimusmenetelmät ja tiedonkeruu

Tutkimus on toteutettu case-tutkimuksena, ja siinä on käytetty laadullisia aineistonkeruumenetelmiä. Case-tutkimuksessa perehdytään syvällisesti tutkimuksen

kohteena olevaan yksittäiseen ilmiöön tai ilmiöihin käyttäen monipuolisesti erilaisia aineistonkeruumenetelmiä, ja sen tavoitteena on havainnoida sekä kuvailla kohteena olevaa ilmiötä monipuolisesti. (Wikipedia 2021.) Laadullinen tutkimus on subjektiivista tutkimusta, jonka tarkoituksena ennemminkin löytää tai paljastaa tosiasioita kuin todentaa olemassa olevia väittämiä. Laadullisessa tutkimuksessa on huomioitava, että käsiteltävien asioiden suhteet voivat olla moninaisia, ja kohdetta pyritään tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tutkimuksessa tulee ottaa huomioon arvolähtökohdat, sillä arvot muokkaavat tutkijan tapaa lähestyä tutkittavaa ilmiötä. (Hirsijärvi 2009, 161.)

Laadullisessa tutkimuksessa olemassa oleva teoretieto, eli valmiit aineistot ja dokumentit, on tärkeä aineiston muoto. Valmista aineistoa hyödyntämällä työajan voi käyttää tulkinnalliseen työhön sen sijaan, että aika kuluu aineistonkeruuseen kuten haastattelemiseen. (Eskola 1998, 117.) Aineistonkeruumenetelmiä käytetään usein lomittain – esimerkiksi haastattelun yhteydessä tehdään usein havainnointia – ja niitä voi soveltaa oman tarpeen mukaan. Haastattelut ovat laadullisessa tutkimuksessa yleisimpiä aineistonkeruumenetelmiä, ja niitä voi toteuttaa strukturoituina, puolistrukturoituina, teema- tai avoimina haastatteluina. (Eskola 1998, 84–85). Kyselyn tai haastattelun avulla selvitetään, mitä henkilö ajattelee, tuntee tai uskoo. Havainnoinnilla taas selvitetään, käyttäytyvätkö henkilöt kertomansa mukaisesti, ja sillä saadaan suoraa tietoa henkilöiden tai organisaatioiden toiminnasta luonnollisissa ympäristöissä. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2009, 212.)

Tässä tutkimuksessa on käytetty laadullista analyysimenetelmää. Analyysin tavoitteena on aineiston selkeyttäminen ja sitä kautta uuden tiedon tuottaminen (Eskola 1998, 137). Laadullisessa analyysissä tutkimuskohteen laatua, ominaisuuksia ja merkityksiä on tarkoitus jäsentää kokonaisvaltaisesti, ja analyysin voi toteuttaa monin eri tavoin. Vastaparina laadulliselle analyysille voidaan pitää määrällistä analyysia, jossa kohdetta kuvataan ja tulkitaan tilastojen ja numeroiden avulla. (Jyväskylän yliopisto 2021.)

Tämän tutkimuksen aineistonkeruumenetelminä on käytetty aiheeseen liittyvää valmista teoretietoa, asiantuntijahaastattelua, messuvierailuja ja tehdasvierailua sekä niiden yhteydessä suoritettua keskustelua, haastattelua ja havainnointia. Haastattelut on toteutettu puolistrukturoidusti. Toinen niistä on toteutettu sähköpostin välityksellä ja toinen tehdasvierailun yhteydessä. Valmista teoretietoa on etsitty monipuolisesti erilaisista internetlähteistä, kuten verkkoartikkeleista ja yritysten verkkosivuilta, sekä kirjallisuudesta, museosta ja aiheeseen liittyvistä julkaisuista.

Asiantuntijahaastattelussa haastateltavana oli henkilö Portugalin tekstiili- ja vaatealan yhdistys ATP:stä (Associação Têxtil e Vestuário de Portugal). Häntä pyydettiin haastatteluun, koska hänellä uskottiin olevan alasta realistinen näkökulma sekä laaja tietämys. Asiantuntijahaastattelulla on pyritty saamaan lisätietoa erityisesti siitä, vastaavatko haastateltavan näkemykset muista lähteistä löytyneitä tietoja ja onko haastateltavalla näihin tietoihin lisättävää sekä selvittämään, onko hänellä jotain sellaista kritiikkiä, jota ei ole haluttu nostaa esiin muissa aineistoissa. Lisäksi asiantuntijalta on kysytty vinkkejä hyvistä, yhteistyöyritykselle mahdollisesti sopivista tehtaista.

3 Tekstiili- ja vaateollisuus Portugalissa

Seuraavaksi kerrotaan Portugalin tekstiili- ja vaateollisuuden kehittymisestä ja siitä, mitkä tekijät ovat vaikuttaneet alan kehitykseen. Myös alan nykyistä asemaa Portugalissa selvitetään, ja maata verrataan tuotantomaana muihin eurooppalaisiin tuotantomaihin. Lisäksi kerrotaan portugalilaisen tekstiili- ja vaatealan vahvuuksista, heikkouksista sekä mahdollisuuksista.

3.1 Portugalin tekstiili- ja vaateollisuuden juuret

Tekstiili- ja vaateollisuus on yksi Portugalin vanhimmista ja perinteisimmistä teollisuudenaloista (República Portuguesa — Direção-Geral das Atividades Económicas 2018, 4). Vuonna 1573 Kuningas Sebastião laati ensimmäisen tekstiiliteollisuutta koskevan julkisen asiakirjan, Regimento das Fabricas dos

Panos, joka tarjosi puitteet maan tekstiiliteollisuudelle. Vuonna 1677 voimaan tullut laki kielsi kankaiden tuonnin ulkomailta Portugaliin suojellakseen maan omaa tekstiiliteollisuutta. Lissabonin suuren maanjäristyksen jälkeen 1700-luvun puolivälissä ala koki muutoksen, kun uudet päättäjät alkoivat panostaa enemmän maan tekstiiliteollisuuteen. (Porto Fashion & Fabric Museum 2022.) Portugalin tekstiili- ja vaateteollisuus on syntynyt teollisen vallankumouksen aikaan 1700-luvulla, mutta se kehittyi kunnolla vasta 1800-luvun puolivälin jälkeen, kun Portugaliin alkoi muodostua paljon erilaisia tekstiili- ja vaatetuotantoon liittyviä tehtaita, kuten kehräämöitä, kutomoita, värjäämöitä sekä ompelimoita. Tekstiiliteollisuus jatkoi kehittymistään vuoden 1836 vapaustaisteluiden jälkeen, mutta tuolloin suurin osa valmistuksesta tapahtui edelleen käsityönä. (República Portuguesa — Direção-Geral das Atividades Económicas 2018, 4.) 1900-luvun alkuun mennessä ala oli kasvanut huimasti, ja vuonna 1915 se työllisti jo 20 000 ihmistä 153 tehtaalla (Porto Fashion & Fabric Museum 2022).

Yksi suuri syy Portugalin vaateteollisuuden kehittymiseen on ollut maan kolonialistinen historia, sillä siirtomaidensa kautta Portugaliin tuotiin silkkiä Intiasta ja puuvillaa Afrikan eri maista. Näistä materiaaleista valmistettiin portugalilaisia perinnevaatteita. (Costa 2021.) Puuvillakankaiden tuotanto alkoi alun perin Lissabonissa, jonne tuotiin Isosta-Britanniasta tehtaille tarvittavia koneita ja laitteita (Dugal 2020). 1800-luvulla Hampurista alettiin tuoda Portugaliin pellavaa. Maan pohjoisosa soveltui hyvin pellavan käsittelyyn veden saatavuuden vuoksi, sillä siellä virtaa paljon pieniä jokia. Monet portugalilaiset kutoivat tuolloin omia pellavakankaitaan pienillä kotikäyttöön tarkoitetuilla kangaspuilla. (Costa 2021.)

Portugalin tekstiili- ja vaateteollisuus kehittyi huomattavasti 1970–80-luvuilla. Monet Euroopan maat alkoivat siirtää tuotantoaan Portugaliin, sillä se oli valmistusmaana pääasiallisesti muuta Eurooppaa edullisempi, mutta sijaintinsa puolesta lähellä ja kulttuurillisesti samankaltainen muiden Euroopan maiden kanssa. (República Portuguesa — Direção-Geral das Atividades Económicas 2018, 4–5.) 1980-luvulla tekstiiliteollisuuden osuus maan kokonaisviennistä oli jopa 30 % (Porto Fashion & Fabric Museum 2022).

Vuosina 2001–2008 Portugalin tekstiili- ja vaateteollisuus lähti laskuun. Tähän vaikuttivat Kiinan liittyminen WTO:hon, Portugalin liittyminen euroon, EU:n laajentuminen itään sekä kansainvälinen finanssikriisi. Yritysten ja työntekijöiden määrä tekstiili- ja vaatetusalailla väheni. Alan yrityksissä otettiin käyttöön uusia keinoja lisäarvon luomiseksi, minkä seurauksena viennin määrä kasvoi huomattavasti vuonna 2008. Vuonna 2015 työllisyys alalla alkoi kasvaa ensimmäisen kerran vuoden 1995 jälkeen. Syitä tekstiili- ja vaateteollisuuden elpymiseen vuodesta 2010 alkaen ovat olleet muun muassa hyvä teollinen osaaminen, uudet teknologiset innovaatiot, taitava suunnittelu, laadukkaat tuotteet, nopeus, joustavuus, luotettavuus, erikoistunut henkilöstö, asiakaslähtöisyys sekä kestävän kehityksen huomioiminen tuotannossa. (República Portuguesa — Direção-Geral das Atividades Económicas 2018, 4–5.)

3.2 Tekstiili- ja vaateteollisuuden nykytila Portugalissa ja sen merkitys yhteiskunnassa

Portugali on yksi Euroopan suurimmista tekstiili- ja vaateteollisuuden maista, ja se on tunnettu hyvästä osaamisesta sekä laadukkaasta työjäljestä. Portugalin tekstiili- ja vaateteollisuudella on hyvä maine, ja tuotannon sanotaan olevan joustavaa, nopeaa, taidokasta sekä innovatiivista. (Dugal 2020.) Portugali kuuluu EU:n viiden suurimman tekstiili- ja vaatetusalan tuotantomaaan joukkoon. Kyseiset viisi maata muodostavat noin kolme neljäsosaa EU:n kokonaistuotannosta. Muut neljä maata ovat Italia, Ranska, Saksa ja Espanja. (European Commission 2022b.) Portugali on Euroopassa siitä harvinainen maa, että siellä on osaamista vaatteiden tuotantoketjun kaikkiin vaiheisiin aina värjäyksestä ja langan kehräämisestä vaatteiden valmistukseen asti (Costa 2021).

Tekstiili- ja vaateteollisuus on Portugalin taloudelle yksi tärkeimmistä teollisuudenaloista, ja se muodostaakin Portugalin tekstiili- ja vaatetusalan yhdistys ATP:n mukaan noin 10 % kaikesta Portugalin viennistä. Maassa on noin 5 000 tekstiili- ja vaatetusalan yritystä, jotka työllistivät vuonna 2019 yhteensä 139 750 henkilöä. Tämä on noin 20 % kaikista Portugalin valmistavan teollisuuden työntekijöistä. (Associação Têxtil e Vestuário de Portugal 2022.) Vuonna 2020 maan

tekstiili- ja vaateteollisuuden tuotannosta noin 80 % meni vientiin ympäri maailmaa, yhteensä 189 maahan kaikissa maanosissa (Porto Fashion & Fabric Museum 2022). Vuonna 2017 tekstiili- ja vaateteollisuuden osuus Portugalin bruttokansantuotteesta oli 3,9 % (Suomi ulkomailla -sivustot 2020).

Euroopassa suurin osa tekstiili- ja vaatetusalan yrityksistä on pieniä, alle 50 työntekijän toimijoita (European Commission 2022b). Portugalissa vuonna 2016 n. 78 % kaikista alan yrityksistä oli alle 10 henkilön mikroyrityksiä ja 17,5 % yrityksistä työllisti 10–49 henkilöä. Samana vuonna 76 % tekstiili- ja vaatetusalan yrityksistä sijaitsi maan pohjoisosassa. (República Portuguesa — Direção-Geral das Atividades Económicas 2018, 8–9.)

Tutkimukseen haastateltu alan asiantuntija tekstiili- ja vaatetusalan yhdistys ATP:stä (Associação Têxtil e Vestuário de Portugal) sanoo, että Portugalin vaatetusalan valttikortit ovat markkinoiden läheinen sijainti, hyvä osaaminen sekä erikoistuneet tuotantotehtaat. Hän mainitsee vahvuuksiksi tuotteiden hyvän laadun, joustavuuden, luotettavuuden sekä yritysten tarjoamat monipuoliset palvelut. Alan heikkouksina hän näkee yritysten kasvuun riittämättömän pääoman sekä sen, että yritykset ovat usein pienikokoisia ja niiden välinen yhteistyö on yhä melko vähäistä. Hänen mukaansa myös B2C-ketjujen valvonnassa on puutteita. Yhtenä haasteena hän näkee kasvavat kustannukset, esimerkiksi sähkön hinnan nousun sekä yritysten vaikeudet palkata työntekijöitä. (Asiantuntija ATP 2022.)

Portugalissa tekstiilituotanto on keskittynyt erityisesti teknisiin materiaaleihin. Yli 35 % koko tekstiilituotannosta koostuu teknisistä materiaaleista, jotka on suunnattu autoteollisuuteen, ilmailualalle, urheiluvaatetukseen, terveydenhuoltoon sekä rakennuslalle. Alan yrityksillä on tutkimusosastoja, joissa kehitetään uusia tekstiili-innovaatioita. Monet yritykset tekevät yhteistyötä erilaisten tieteellisten ja teknologisten tahojen, kuten yliopistojen ja teknologiakeskusten, kanssa. (República Portuguesa — Direção-Geral das Atividades Económicas 2018, 5.)

CITEVE-teknologiakeskus on yksityinen voittoa tavoittelematon organisaatio, joka tarjoaa teknistä tukea tekstiili- ja vaatetusalan yrityksille Portugalissa. CITEVE on mukana useissa kansainvälisissä verkostoissa, ja se tekee muun muassa tutkimustyötä, tuotetestausta sekä sertifiointeja. (CITEVE 2022.) CITEVE tekee yhteistyötä erilaisten yliopistojen ja tutkimuskeskusten kanssa yhdistäen ne alan yritysten kanssa. CITEVE:ssä on myös vuodesta 2020 lähtien ollut erillinen kestävän kehityksen osasto. Myös kahdella portugalilaisella yliopistolla (Universidade de Minho ja Universidade Beira Interior) on tekstiiliteknologian tutkimuslaitokset, joissa tutkitaan ja kehitetään uusia kestäviä ja funktionaalisia materiaali-innovaatioita. (Suomi ulkomailla -sivustot 2020.)

Monet portugalilaiset tekstiili- ja vaatetusalan yritykset ovat siirtyneet ekologisempiin teknologioihin huomattuaan niiden olevan kilpailuvaltti tekstiilituotteiden viennissä. Portugalissa on kehitteillä paljon uusia innovaatioita tekstiili- ja vaateollisuuden saralla. Esimerkiksi tekstiilialan yritys TINTEX on patentoinut kehittämänsä kemikaalittoman värjäysmenetelmän, jossa hyödynnetään sieni- ja kasviaineksia. Sedacor ja Têxteis Penedo ovat kehittäneet yhteistyössä korkista valmistettua lankaa, jota on käytetty kodintekstiilien valmistamiseen. INOVAFIL:in, Universidade do Minhon ja CITEVE:n yhteistyöprojektissa Technical Staple Cellulosic Yarn kehitetään selluloosakuidulle uusia funktionaalisia ominaisuuksia. Lisäksi Portugalissa on kehitteillä paljon muita hankkeita liittyen funktionaalisiin tekstiileihin, digitaalisuuteen ja älytekstiileihin. (Suomi ulkomailla -sivustot 2020.)

4 Kestävän kehityksen määrittely ja sen huomioiminen vaatetusalalla

Kestävälle kehitykselle on olemassa monenlaisia määritelmiä. Tähän tutkimukseen on lainattu Opetushallituksen sivuilla esitettyä määritelmää, koska se ottaa hyvin huomioon kestävän kehityksen merkityksen kokonaisuudessaan. Opetushallitus määrittelee kestävän kehityksen seuraavasti: ”Kestävällä kehityksellä viitataan paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti ohjattuun muutokseen, jonka tavoitteena on säilyttää ja taata hyvät elämän mahdollisuudet nykyisille ja

tuleville sukupolville -- päätöksenteossa ja toiminnassa otetaan luonnon kantokyvyn ja moninaisuuden säilymisen asettamissa rajoissa tasavertaisesti huomioon ympäristö, ihminen ja talous, niin paikallisella kuin globaalilla tasolla. Kestävä kehitys -- jaotellaan neljään eri ulottuvuuteen: ekologiseen, taloudelliseen, sosiaaliseen ja kulttuuriseen kestävyteen.” (Opetushallitus 2022.) Tässä tutkimuksessa tarkastellaan erityisesti sosiaalista ja ekologista kestävyttä, sillä juuri näiden kestävä kehityksen osa-alueiden kohdalla on usein ongelmia tekstiili- ja vaate-teollisuudessa.

Kestävään kehitykseen liittyvät kysymykset ovat nykyään syystäkin läsnä jokaisella elämämme osa-alueella: kulutamme joka vuosi enemmän kuin mihin maapallon kantokyky riittää. Ylikulutus päivä tarkoittaa sitä päivää, jolloin kyseisen vuoden maapallon kantokyvyn mukaiset resurssit on käytetty loppuun. Ylikulutus päivä siirtyy joka vuosi aiemmaksi, ja vuonna 2021 se oli Suomessa 10. huhtikuuta. Tämä siis tarkoittaa, että viime vuonna suomalaiset kuluttivat yli maapallon kantokyvyn lähes yhdeksän kuukauden ajan. (WWF 2022.)

Tekstiili- ja vaatetusalan näkökulmasta tilanne ei näytä kovinkaan hyvältä. Eri tahojen tekemien arvioiden mukaan tekstiili- ja vaatetusala aiheuttaa 3–10 % kaikista maailman kasvihuonepäästöistä. Maailmassa valmistetaan vuosittain arviolta 80–150 miljardia vaatetta, ja EU:ssa vaatteiden kulutus kasvoi vuosien 1996 ja 2012 välillä 40 prosenttia. (Nurmi 2021, 16, 24–25.) Tekstiili- ja vaate-teollisuuden sanotaan usein olevan maailman toiseksi saastuttavin teollisuusala, mutta mitään väitettä varmentavaa tutkimustietoa ei kuitenkaan ole saatavilla (Nurmi 2021, 16). Tekstiili- ja vaate-teollisuus tuottaa päästöjä ilmaan, maaperään ja vesistöihin. Tekstiili- ja vaate-tuotannossa käytetään erilaisia luonnonvaroja, vettä sekä kemikaaleja. Jos kemikaaleja tuottavia yrityksiä ei oteta huomioon, tekstiili- ja vaate-teollisuus on maailman toiseksi eniten kemikaalituotteita kuluttava teollisuudenala muovi- ja kumiteollisuuden jälkeen kuluttaessaan 5,3 % kaikista kemikaalituotteista. Puuvillan viljelyssä käytetään arviolta neljäsosa kaikista maailmassa käytetyistä torjunta-aineista, vaikka puuvillan viljelyyn käytetty maa-ala on vain n. 2,4 % maapallon kokonaisviljelyalasta. (Muthu 2021,

155.) Puuvillan viljelyssä käytetään myös suuria määriä vettä, kun taas maailman yleisimmän tekstiilikuidun, polyesterin, tuotantoon käytetään uusiutumattomia öljypohjaisia petrokemiallisia aineita.

Myös sosiaalisen kestävyuden kannalta tekstiili- ja vaateteollisuus on ongelmallinen. Tekstiili- ja vaatetusala on yksi suurimmista teollisuudenaloista, jolla työ tapahtuu edelleen pääosin käsityönä (Muthu 2017, 60). Suuri osa teollisuudesta on keskittynyt korkean riskin valmistusmaihin halpojen hintojen vuoksi. Esimerkiksi Etelä-Aasian maissa, joissa vaateteollisuutta on paljon, alan yrityksiin on kohdistettu lukuisia erilaisia syytöksiä liittyen muun muassa huonoon työturvallisuuteen, pitkiin työpäiviin, pakkotyöhön, mataliin palkkoihin sekä lapsityövoiman käyttöön (Muthu 2017, 57–58).

5 Kestävä kehitys portugalilaisessa tekstiili- ja vaate-teollisuudessa

Seuraavissa alaluvuissa selvitetään, miten kestävä kehitys on huomioitu Portugalin tekstiili- ja vaateteollisuudessa. Niiden tavoitteena on kuvata, miten sosiaalinen ja ekologinen kestävyys toteutuu portugalilaisessa tekstiili- ja vaateteollisuudessa, sekä minkälaisilla säädöksillä ja laeilla kestävä kehitys toteutuu säädellään.

5.1 Ekologinen kestävyys Portugalin tekstiili- ja vaateteollisuudessa

Haastateltavan ATP:n asiantuntijan mukaan Portugalin tekstiili- ja vaateteollisuudessa on tapahtunut edistystä sekä sosiaalisen että ekologisen kestävyuden saralla viime vuosina. Suurella osalla alan yrityksistä on käytössä kansainvälisiä sertifikaatteja, ja joillekin yrityksille on myönnetty palkintoja heidän hyvistä toimintatavoistaan. Asiantuntijan mukaan yritykset, jotka haluavat valmistaa vaatteitaan vastuullisesti eli kestävä kehityksen mukaisesti Euroopassa, valitsevat usein valmistusmaaksi Portugalin. Hänen mukaansa ongelmia tuottaa kuitenkin se, että vaikka yhä useammat vaatebrändit haluavat valmistaa tuotteitaan vastuullisesti, he eivät ole valmiita maksamaan siitä enempää. Hänen mielestään

EU:n tulisi määritellä tiukat kriteerit, jotta kuluttajien asema kestävämmässä kuluttamisessa helpottuu. (Asiantuntija ATP 2022.)

Arvoketjun jäljitettävyyden ja läpinäkyvyyden on yksi Portugalin tekstiili- ja vaatetusalan valttikorteista. Se, että tuotteet voidaan valmistaa alusta loppuun Portugalissa, parantaa jäljitettävyyttä ja minimoi riskejä. Portugalissa on myös ammattilaisia, jotka tekevät erilaisia auditointeja ja sertifiointeja tuotannolle tai tuotteille. Portugalissa eri yritykset tekevät yhteistyötä keskenään, mikä tehostaa tuotantoketjuja ja lisää läpinäkyvyyttä. (Costa 2021.)

Portugalissa kaikkien yritysten täytyy noudattaa maan ympäristölainsäädäntöä voidakseen harjoittaa yritystoimintaa. Ennen yritystoiminnan aloittamista yrityksen tulee tehdä arvio toiminnan ympäristövaikutuksista (Environmental Impact Assessment, EIA). EIA:n tulokset otetaan huomioon hyväksyessä erilaisia projekteja. Portugalissa on olemassa laki (Decreto-Lei n.o 178/2006), jossa määritellään, minkä tyyppiset hankkeet on arvioitava niiden ympäristövaikutusten kannalta ja miten ympäristövaikutuksia tulee arvioida. Teollisuusalan yritysten tulee täyttää vaatimukset, joilla ehkäistään ja valvotaan ilman, veden ja maaperän laadun huononemista. (Dimireva 2012.)

Maan oman lainsäädännön lisäksi Portugalissa noudatetaan EU:n ympäristölainsäädäntöä. EU:n ympäristöpolitiikan tavoitteena on, että EU:ssa eletään ympäristön kannalta kestäväällä tavalla, suojellaan ja parannetaan luonnon monimuotoisuutta sekä minimoidaan ympäristöön liittyviä terveysriskejä. Linjauksiin sisältyy kiertotalous, vesistöjen laatu, ilmanlaatu, maaperän laatu, kemikaalien käyttö, melusaaste, kaupunkiympäristöjen kehittäminen, rannikkoympäristöt, jätehuolto ja kierrätys sekä vesivarojen käyttö. (Euroopan komissio 2022.)

Vuonna 2020 voimaan tulleen uuden EU:n kiertotalousstrategian tavoitteena on tehdä kestävästä tuotteista uusi normi, vähentää jätettä, kannustaa kuluttajia ja julkisista hankinnoista vastaavia henkilöitä tekemään kestävämpiä valintoja sekä luoda kiertotalouteen liittyvää toimintaa asukkaille, alueille ja kaupungeille. Strategiassa keskitytään erityisesti vaikuttamaan niihin aloihin tai alueisiin, joilla

käytetään paljon raaka-aineita ja joilla on hyvät mahdollisuudet siirtyä kiertotalouteen. Tekstiilituotteet ovat mukana tässä listauksessa. (European Commission 2022a). EU:ssa on myös kemikaalien käyttöä koskeva REACH-asetus, jolla säädelään vahingollisten kemikaalien käyttöä ja tuontia EU:n alueelle. REACH tarkoittaa ”kemikaalien rekisteröintiä, arviointia, lupamenettelyjä ja rajoituksia”, ja se on astunut voimaan vuonna 2007. (European Chemicals Agency 2022.)

Portugalin tekstiili- ja vaateteollisuuden viime vuosien yksi tavoitteista on ollut muuttaa prosesseja ja menettelytapoja ISO-ympäristöstandardien (ISO 14000-standardisarja) mukaisiksi. Lisäksi monilla tekstiili- ja vaateteollisuuden yrityksillä on käytössä muita ekologiseen kestävyteen liittyviä sertifiointeja. Portugalissa monet tekstiilialan yritykset ovat kehittäneet uusia innovatiivisia kestäviä tekstiilikuituja, ja Portugali on myös yksi isoista kierrätyskuituja käyttävistä tekstiilien valmistusmaista. (Costa 2021.) Yritykset ovat uudistaneet toimintatapojaan vettä ja energiaa säästävemmiksi, ja monet ovat ryhtyneet käyttämään uusiutuvaa energiaa ja biohajoavia tai kierrätettyjä raaka-aineita. (Asiantuntija ATP 2022.)

CITEVE on mukana EU:n RESET-projektissa, jonka tavoitteena on parantaa alueellisia käytäntöjä ja edistää kestävämpää tekstiili- ja vaatetuotantoa. Pääteemat ovat tekstiilijätteen kierrätys ja jätteenkäsittely, vedenkulutus ja energian säästäminen, kestävämmät kemikaalit ja kemikaalien käytön vähentäminen, älytekstiilit ja uudet tuotantotavat, ekologinen luovuus, luonnonkuidut, lyhyet arvoketjut sekä uudet innovatiiviset materiaalit ja toimintatavat. (Interreg Europe 2022.) Portugalin tekstiiliteollisuudessa seurataan laajasti näitä RESET:in luomia teemoja (Dugal 2020).

Kuten aiemmissa luvuissa on mainittu, Portugali on tunnettu korkealaatuisista tekstiilituotteista ja taitavasta osaamisesta. Se, että yrityksillä on vahva tietämys materiaaleista, kaavoista, valmistustekniikoista ja rakenteista, vähentää laaturis-

kejä vaatteiden valmistuksessa. Lisäksi se, että tuotteen koko tuotantoketju toteutetaan pienen alueen sisällä, parantaa tuotannon läpinäkyvyyttä ja vähentää logistiikasta syntyviä päästöjä.

5.2 Sosiaalinen kestävyys Portugalin tekstiili- ja vaateteollisuudessa

Portugalia pidetään yleisesti sosiaalisesti vastuullisena valmistusmaana. Portugali on allekirjoittanut suurimman osan kansainvälisistä ja alueellisista ihmisoikeussopimuksista, kuten Euroopan, YK:n, ILO:n ja UNESCO:n ihmisoikeussopimukset ja ohjeistukset. (Costa 2021.) Amfori BSCI:n raportissa Portugali on luokiteltu matalan riskin valmistusmaaksi vuonna 2019 kokonaispisteillä 84,0. Maat on luokiteltu joko matalan riskin maiksi, riskimaiksi tai erittäin korkean riskin maiksi. Maan täytyy saada yli 60 kokonaispistettä saavuttaakseen matalan riskin luokittelun. Lisäksi arviointi on jaoteltu kuuteen eri osa-alueeseen. Maan on saatava yli 60 pistettä vähintään neljällä osa-alueella saavuttaakseen matalan riskin statuksen. Portugali on saanut jokaisella osa-alueella yli 77 pistettä, mikä tarkoittaa, että se on pärjännyt erittäin hyvin vertailun kaikilla osa-alueilla. Esimerkiksi Italia on saanut kokonaispisteiksi vain 68,4 ja joillakin osa-alueilla vain hieman yli 60 pistettä. Euroopan maista Portugali on pärjännyt vertailussa myös muun muassa Espanjaa (76,2), Latviaa (75,1), Liettuaa (79,5) ja Kreikkaa (64,8) paremmin, puhumattakaan riskimaihin kuuluvista Turkista (38,9) ja Romaniasta (58,4). Portugalin kanssa suunnilleen samalla riskitasolla ovat esimerkiksi Viro (85,4) ja Ranska (84,2). (Amfori BSCI 2021, 3–6.)

Ikävä kyllä vuoden 2008 finanssikriisi vaikutti Portugalissa negatiivisesti työntekijöiden oikeuksiin (Costa 2021). Eurostatin mukaan Portugalin työttömyysluku oli kriisin jälkeen vuonna 2013 korkeimmillaan 16,4 % (Eurostat 2021). Vuonna 2019 Portugalissa oli EU-maista kolmanneksi eniten määräaikaista työntekijöitä, yhteensä 21 % kaikista työntekijöistä. Keskiarvo koko EU:ssa oli tuolloin 13,6 %. (Eurostat 2019.) Myös työlainsäädäntöön tehtiin finanssikriisin myötä joitakin muutoksia helpottamaan työnantajien ahdinkoa, ja esimerkiksi työaikojen joustoa tilauksien ja sesonkien mukaan helpotettiin. Työntekijöiden oikeuksia ajavien ammattiliittojen vaikutusvalta huononi erityisesti palkkaneuvottelujen

osalta. Talouskriisin säästötoimenpiteet ovat vaikuttaneet negatiivisesti erityisesti heikommassa asemassa olevien matalapalkka-alojen työntekijöihin, joihin myös tekstiili- ja vaatetusalan työntekijät kuuluvat. (Costa 2021.)

Portugalin valtio on viime vuosina tehnyt huomattavia parannuksia maan minimipalkkoihin. Portugalin valtio nosti minimipalkkaa vuoden 2022 alusta 705 euroon kuukaudessa edellisvuoden 665 eurosta. Vuosien 2015 ja 2022 välillä minimipalkkaa on nostettu yhteensä 39,6 % minimipalkan oltua vuonna 2015 505 €/kk. (Governo da República Portuguesa 2021.) Tavoitteena on nostaa minimipalkka 750 euroon kuukaudessa vuoteen 2023 mennessä (Governo da República Portuguesa 2020).

Palkkojen noususta huolimatta palkat Portugalissa ovat muun Euroopan tasoon verrattuna alhaisia. Myös elinkustannukset ovat viime vuosina kasvaneet, ja koronakriisi on vaikuttanut negatiivisesti työmarkkinoihin. Vuonna 2017 Portugalissa 21,6 % kaikista työntekijöistä ansaitsi minimipalkkaa. Edelleenkin monet taloudet, joihin kuuluu vähintään yksi työssäkäyvä aikuinen, elävät köyhyydessä. Köyhyysriskissä olevien työssäkävien osuus Portugalissa oli vuonna 2017 ILO:n mukaan 9,7 %. Palkoissa näkyy myös vahvasti sukupuolten väliset erot, sillä naisten palkat olivat vuonna 2017 keskimäärin n. 82 % miesten palkoista kokoaikatyöstä ansaitun keskipalkan ollessa naisilla 1109,40 €/kk ja miehillä 1234,00 €/kk. (International Labour Organization – ILO 2021 37–39.) Tekstiili- ja vaateteollisuudessa suurin osa työntekijöistä Portugalissa on naisia. Tekstiili- ja vaatetusalan ammattiliitto FESETE on tehnyt työtä selvittääkseen ja korjatakseen epäkohtia liittyen työntekijöiden sukupuolten väliseen epätasa-arvoon. (International Labour Organization – ILO 2021 66.)

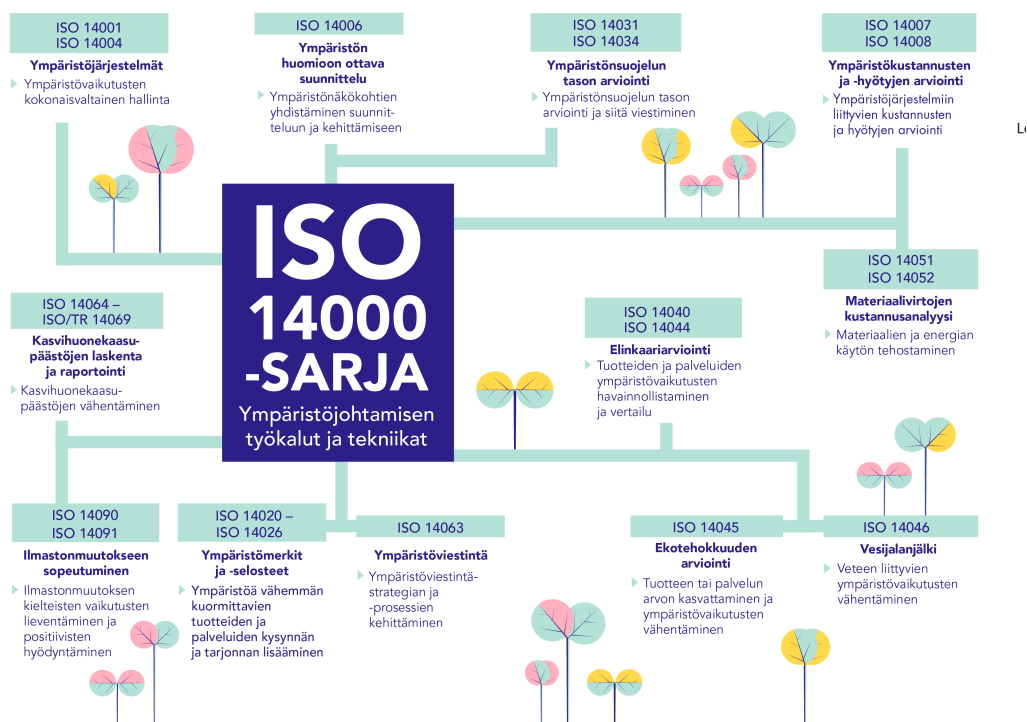
Fair Wear on tehnyt vuonna 2016 riskien arviointia koskevan raportin portugalilaisessa tekstiili- ja vaateteollisuudessa. Raportissa käydään läpi työaikoihin, palkkaukseen sekä työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyviä seikkoja. (Fair Wear 2016 2.) Raportissa sanotaan, että riskit portugalilaisessa tekstiili- ja vaateteollisuudessa liittyvät useimmiten palkkaukseen, sillä kaikki työntekijät eivät an-

saitse riittävästi kattaakseen elinkustannuksensa. Raportin mukaan 90 % tekstiili- ja vaatetusalan työntekijöistä ansaitsi vuonna 2016 minimipalkkaa. Myös yhtiöihin liittyi joitakin ongelmia, sillä matalat palkat ajavat työntekijät tekemään yhtiöitä, eikä niistä aina makseta lainmukaista korvausta. Raportin mukaan työterveys ja -turvallisuus on yleisesti ottaen huomioitu tehtailla hyvin, ja työnantajat tarjoavat usein työterveydenhuollon sekä muita työhyvinvointiin liittyviä palveluita työntekijöille. Työnantajat eivät kuitenkaan olleet kouluttaneet työntekijöitä riittävästi työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyvissä asioissa, eikä riskeistä työpaikalla ollut kerrottu. (Fair Wear 2016, 10–12.)

5.3 Portugalilaisten yritysten käyttämiä kestävän kehityksen standardeja ja sertifikaatteja

Seuraavaksi esitellään niitä standardeja ja sertifikaatteja, joita on käytössä tutkimuksessa mukana olevissa tekstiili- ja vaatetusalan yrityksissä. Standardien ja sertifikaattien avulla yritykset voivat toimia kestävämmän sekä osoittaa asiakkaille ja sidosryhmille toimivansa kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Standardit ja sertifikaatit liittyvät useimmiten joko sosiaaliseen tai ekologiseen kestäväan kehitykseen, mutta jotkut niistä liittyvät useampaan kuin yhteen kestäväan kehityksen osa-alueeseen.

5.3.1 ISO 14000 -standardisarja

Kuvio 1. ISO 14000 Ympäristöjohtamisen standardisarja. (Suomen standardisoimisliitto ry 2022a)

ISO 14000 -sarja on ekologista sekä taloudellista kestävästä kehityksestä tukeva standardisarja kaikenkokoisille organisaatioille. Kuvio 1. näkyvät standardisarjan sisältämät standardit sekä niiden sisällöt pääpiirteittäin. Standardin avulla voidaan esimerkiksi tehostaa prosesseja ja raaka-aineiden käyttöä, pienentää energiankulutusta ja vähentää jätteen määrää. Sitä kautta myös organisaation kustannukset laskevat. Standardit muuttavat ympäristöasioihin liittyviä käsitteitä yhdenmukaisiksi ja näin ollen helpottavat eri toimijoiden välistä yhteistyötä sekä luovat maailmanlaajuisesti yhteisiä sääntöjä. Sarjaa uudistetaan sekä laajennetaan jatkuvasti. ISO 14000 -sarjaan sisältyvät: ”ympäristöjärjestelmät, suunnittelun ja tuotekehityksen ympäristönäkökohdat, ympäristömerkinnät, ympäristönsuojelun tason arviointi, elinkaariarviointi, tuotteiden vesi- ja hiilijalanjälki, materiaalivirtojen kustannusanalyysi, ympäristöviestintä, kasvihuonekaasupäästöjen hallinta, ilmastonmuutokseen sopeutuminen sekä ympäristöauditoinnit ja -tarkastukset.” (Suomen standardisoimisliitto ry 2022a.)

ISO 14000 -sarjasta eniten käytössä oleva standardi tekstiili- ja vaatetusalan yrityksissä on ISO 14001, joka on tunnetuin ympäristöasioiden hallintajärjestelmä maailmassa. ISO 14001:n avulla organisaatiot voivat parantaa ympäristöasioidensa hallintaa, edistää kestävästä kehitystä, lisätä ympäristönsuojelua sekä noudattaa sitovia ympäristötavoitteita. Sen avulla organisaatio voi liittää ympäristöasiat osaksi toimintastrategiaansa, osoittaa noudattavansa lakisääteisiä velvoitteita sekä sitouttaa johtoa ja muuta henkilöstöä osallistumaan ympäristönsuojeluun. Se auttaa myös parantamaan riskienhallintaa, turvaa toiminnan jatkuvuutta sekä parantaa ympäristövaikutusten huomioimista kaikissa prosesseissa ja tuotantoketjun vaiheissa. Sen avulla organisaatio voi osoittaa asiakkailleen ja sidosryhmilleen toimivansa vastuullisesti, parantaa yrityskuvaa ja muuttaa prosesseja kustannustehokkaammiksi. (Suomen standardisoimisliitto ry 2022a.)

5.3.2 ISO 45001

ISO 45001 on työterveys- ja turvallisuusjohtamisen standardi, jonka tavoitteena on tarjota hyvät työolosuhteet työntekijöille sekä vähentää riskejä työpaikoilla. ISO 45001 -standardi sisältää globaalisti yhteiset minimivaatimukset työntekijöiden suojelulle. Se kannustaa työnantajia ennakoimaan ja suunnittelemaan toimintaansa, mittaamaan riskejä ja parantamaan työoloja. Standardia noudattamalla organisaatiot voivat myös hyötyä taloudellisesti, sillä jos työtapaturmat vähenevät, myös lääkärikulut sekä vakuutusmaksut laskevat. Standardi auttaa työnantajia kannustamaan työntekijöitä toimintatapoihin, jotka edistävät terveyttä ja vähentävät riskinottoa. Standardi auttaa myös lakien noudattamisessa, ja sen käyttö parantaa organisaation mainetta. (Suomen standardisoimisliitto ry 2022b.)

5.3.3 ISO 9001

ISO 9001 on kansainvälinen laadunhallintajärjestelmien rakentamisen ja kehittämisen standardi, jota voidaan käyttää johtamisjärjestelmän perustana. Se aut-

taa eri organisaatioita rakentamaan laadunhallintajärjestelmän, joka toimii kiinteänä osana liiketoimintastrategiaa. Standardi sitouttaa organisaation noudattamaan laadunhallintajärjestelmää kaikilla sen osa-alueilla, ja sen avulla organisaatio voi pienentää kustannuksiaan sekä parantaa resurssitehokkuuttaan. Hyvällä laadunhallinnalla on mahdollista parantaa asiakkaiden ja sidosryhmien tyytyväisyyttä sekä lisätä luottamusta. (Suomen standardisoimisliitto ry 2022c.)

5.3.4 SA8000

SA8000 on tiedettävästi maailman tunnetuin kestäväan kehitykseen liittyvä sertifiointi sekä maailman vanhin sosiaaliseen kestävyteen liittyvä sertifiointi. Se on vuonna 1997 Yhdysvaltalaisen SAI:n (Social Accountability International) perustama. SA8000 on luotu erilaisten kansainvälisten ihmisoikeussopimusten kuten YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen, YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen sekä Kansainvälisen työjärjestö ILO:n laatimien työelämän yleissopimusten pohjalta. SA8000 sisältää säädökset liittyen lapsityövoiman käyttöön, pakkotyöhön, työterveyteen ja -turvallisuuteen, työntekijöiden järjestäytymisoikeuteen, syrjintään, kurinpitoon, työaikoihin, palkkaukseen ja hallinnollisiin asioihin. Sen tavoitteena on suojella työntekijöiden oikeuksia, vähentää työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyviä riskejä, taata työntekijöille elämiseen riittävä palkka, parantaa työntekijöiden tietämystä heidän oikeuksistaan sekä poistaa lapsi- ja pakkotyövoiman käyttö. (Social Accountability International 2022.)

Toteuttaessaan sertifiointin asettamia vaatimuksia organisaatiot hyötyvät muun muassa parantamalla laadunhallintaansa kolmannen osapuolen suorittamilla auditoinneilla, kehittämällä toimintaansa vastuullisemmaksi ja tehokkaammaksi sekä parantamalla vastuullisuusviestintäänsä ja asiakkaiden sekä sidosryhmien luottamusta. Vuonna 2021 SA8000-sertifikaatti oli myönnetty 4760 organisaatiolle 55:ssä eri maassa ja se suojeli maailmanlaajuisesti yli kahta miljoonaa työntekijää. SA8000-sertifikaatti on käytössä kaiken kokoisissa organisaatioissa. (Social Accountability International 2022.)

5.3.5 OEKO-TEX

Tunnetuin OEKO-TEX:in sertifikaateista on STANDARD 100 by OEKO-TEX. Se on yksi tunnetuimmista tekstiilin turvallisuuteen liittyvistä standardeista. Se takaa, että tekstiilit, lisätarvikkeet tai tekstiilituotteet eivät sisällä vaarallisia kemikaaleja tai muita terveydelle haitallisia aineita. Kaikki sertifioidun tuotteen sisältämät osat on testattu haitallisten aineiden varalta, mukaan lukien ompelulangat ja muut lisätarvikkeet. Tuotteiden testauksesta vastaa OEKO-TEX:in yhteistyötahot OEKO-TEX:in asettamien kriteerien mukaisesti. OEKO-TEX on luonut listan aineista, jotka saattavat olla terveydelle haitallisia. Kriteerien mukaiset sallitut määrät haitta-aineita ovat usein pienempiä kuin kansainvälisten lakien tai säädösten mukaiset sallitut määrät. Kriteerit päivitetään vähintään vuosittain uusien tieteellisten tutkimuksien mukaisiksi. Tuotteet on jaettu eri kategorioihin riippuen esimerkiksi siitä, kuinka läheisessä ihokosketuksessa tuotetta käytetään ja onko kyseessä vauvantarvike. (OEKO-TEX Service GmbH 2022a.)

OEKO-TEX:lla on olemassa myös muita sertifiointeja. Made in Green -sertifiointi ottaa haitallisten aineiden lisäksi huomioon sosiaaliseen ja ekologiseen kestävyteen liittyviä kriteerejä tuotannossa. Heillä on myös nahkatuotteille (Leather Standard) ja tuotantolaitoksille (STeP) tarkoitettut omat sertifioinnit. OEKO-TEX:lla on myös Eco Passport -sertifikaatti, joka on tarkoitettu tekstiili- ja nahkatuotollisuudessa käytetyille kemikaaleille sekä väri- ja apuaineille. (OEKO-TEX Service GmbH 2022b.)

5.3.6 Global Organic Textile Standard (GOTS)

GOTS on yksi maailman tunnetuimmista sertifioinneista liittyen tekstiilituotteiden ekologisuuteen ja eettisyyteen, ja se asettaa kriteerit sertifioidun tuotteen koko tuotantoketjulle. Sertifiointia voi hakea tekstiilikuidulle, kankaalle tai valmiille tuotteelle. (Global Standard gGmbH 2021b.) GOTS-merkkejä on olemassa kahdenlaista: *Organic*-merkki tarkoittaa, että minimissään 95 % käytetyistä kuituista on luonnonmukaisia ja *Made with organic materials* -merkki tarkoittaa,

että vähintään 70 % käytetyistä kuiduista on luonnonmukaisia. (Global Standard gGmbH 2021a.)

Ekologiseen kestävyysliittymiä kriteerejä sertifikaatin saamiseksi ovat muun muassa kuidun erottaminen ei-luonnonmukaisista kuitutuotteista, hyväksytyjen väri- ja apuaineiden käyttö, tuotantolaitosten ympäristöystävälliset toimintatavat kuten jätevesien asianmukainen käsittely, lopputuotteiden värinkeston ja kutistuvuuteen liittyvät vaatimukset sekä kielto käyttää ympäristölle haitallisia aineita tuotannossa. Sosiaaliseen kestävyysliittymiä kriteerit perustuvat kansainvälisiin sopimuksiin, muun muassa ILO:n laatimiin työelämän yleissopimuksiin. Kriteerejä ovat pakkotyön ja lapsityövoiman kielto, työntekijöiden järjestäytymisvapaus, syrjimisestä ja väkivallan käytön kielto, työterveys ja -turvallisuuskriteerien täytyminen sekä työaikaan ja palkkaukseen liittyvät kriteerit. (Global Standard gGmbH 2021a.)

5.3.7 Better Cotton Initiative (BCI)

BCI on maailman suurin vastuullisemmin tuotettuun puuvillaan liittyvä järjestelmä. Se on perustettu vuonna 2005 yhdessä WWF:n ja useiden yritysten aloitteesta: mukana on ollut muun muassa IKEA, Adidas sekä H&M. BCI:llä on yli 2100 jäsentä, mikä pitää sisällään alan erilaisia toimijoita puuvillan tuottajista vaatevalmistajiin ja vaatemerkkeihin. (Better Cotton 2022c.) BCI:n tavoitteena on auttaa puuvillantuottajia toimimaan ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla. He kannustavat ja kouluttavat maanviljelijöitä parempiin toimintatapoihin sekä suorittavat valvontaa. (Better Cotton 2022b). BCI:n kriteerit perustuvat seuraaviin seitsemään perusperiaatteeseen: BCI kannustaa ja kouluttaa maanviljelijöitä vähentämään torjunta-aineiden käyttöä sekä käyttämään ympäristölle ja ihmisille vaarattomia torjunta-aineita; se suosittelee käyttämään tuholaisten torjunnassa vaihtoehtoisia keinoja ja kannustaa kohtuulliseen vedenkäyttöön; se kannustaa maanviljelijöitä maaperää suojeleviin toimintatapoihin, sekä käyttämään maa-alaa luonnon monimuotoisuuden kannalta kestävällä tavalla; se kannustaa tuottamaan hyvälaatuisia ja puhtaita kuituja; se kannustaa takaamaan kaikille työntekijöilleen hyvät työolosuhteet sekä käyttämään

tehokkaita laadunhallintajärjestelmiä, joiden avulla kriteerien toteutuminen varmistetaan. (Better Cotton 2022a.)

BCI:n toimintatapoja on kritisoitu löyhiksi, sillä järjestelmä perustuu suosituksiin. BCI ei esimerkiksi edellytä lain mukaisten minimipalkkojen maksamista, vaan vain suosittelee maanviljelijöiden tutustuvan maan palkkasäädöksiin. Se ei myöskään takaa maanviljelijöille puuvillasta parempaa hintaa, vaan brändiyrietykset voivat maksaa puuvillasta tavallisen markkinahinnan. BCI ei siis edellytä vastuullisuutta puuvillan viljelijöiden kanssa kauppaa käyviltä yrityksiltä. Seuranta suoritetaan suurimmaksi osaksi viljelijöiden itsearviointina, ja riippumaton kolmannen osapuolen tekemä auditointi tehdään vain 8,3 prosentilla suurtiloista vuosittain. BCI-merkki ei takaa tuotteen vastuullisuutta, sillä sen saa käyttöön tuotteeseensa, kun tuotteessa käytetystä puuvillasta mikä tahansa osuus on peräisin BCI-koulutetuilta viljelijöiltä ja kun yritys on sitoutunut lisäämään BCI-puuvillan osuutta käyttämästään puuvillasta vähintään 5 % vuodessa. (Reilu kauppa 2019.)

5.3.8 Organic Content Standard (OCS), Recycled Claim Standard (RCS) ja Global Recycled Standard (GRS)

OCS on Textile Exchangen omistama kansainvälinen luomutuotteiden ja tuotantoketjujen sertifiointijärjestelmä, jonka tavoitteena on lisätä luonnonmukaisen maataloustuotannon määrää. Textile Exchange on globaali voittoa tavoitteilematon organisaatio, joka työskentelee kestävämmän tekstiilituotannon puolesta. OCS-sertifikaatti on tarkoitettu tuotteille, joiden koko tuotantoketju on luomutuotantoa. (Textile Exchange 2020a, 4–7.) OCS-sertifiointi myönnetään vain sertifioidujen luomutuottajien tuottamille kuitutuotteille. Se on kolmannen osapuolen tekemä sertifiointi, ja ulkopuolinen ammattilainen auditoi koko tuotantoketjun. Näin ollen sertifikaatti tarkoittaa, että kaikki tuotanto- ja prosessointivaiheet täyttävät luomutuotannon kriteerit. (Textile Exchange 2022.) On olemassa kahdenlaista OCS-sertifiointia: Organic 100 ja Organic Blended -sertifioinnit. Organic 100 -sertifioidun tuotteen täytyy olla valmistettu 95–100 % OCS-sertifioidusta materiaalista, ja Organic Blended -tuotteen täytyy olla valmistettu 5–94 % sertifioidusta materiaalista. Tässä huomioidaan kaikki tuotteen materiaalit pois lukien

lisätarvikkeet. Kun tuote täyttää nämä kriteerit, siihen voi liittää OCS-merkin. (Textile Exchange 2020b, 8.)

RCS ja GRS ovat saman organisaation myöntämiä sertifikaatteja kuin OCS. Niiden tavoitteena on lisätä kierrätettyjen tekstiilimateriaalien käyttöä. GRS on näistä kahdesta sertifioinnista laajempi, sillä se sisältää kierrätysmateriaalin käytön lisäksi kriteerejä sosiaaliseen ja ekologiseen kestävyYTEEN sekä kemikaalien käyttöön liittyen. RCS-sertifikaatti voidaan myöntää tuotteelle, jonka materiaalista vähintään 5 % on kierrätettyä, ja GRS-sertifikaatti tuotteelle, jonka materiaalista vähintään 20 % on kierrätettyä. Molemmissa sertifikaateissa kierrätys määritellään ISO 14021 -standardin mukaisesti. (Textile Exchange 2014a, 5–6; Textile Exchange 2014b, 3–4.)

5.3.9 Seaqual Initiative

Seaqual Initiative on yhteistyöhanke eri yksilöiden, organisaatioiden ja yritysten välillä, jonka tavoitteena on auttaa siivoamaan meriympäristöjä sekä lisätä tietoisuutta merien puhtaanapidosta ja sen ongelmista. Sequal toimii yhteistyössä eri hankkeiden kanssa, jotka siivoavat rantoja ja meriympäristöjä. Sequalin tarkoitus on löytää käyttötarkoitus merestä löytyneelle jätteelle. He valmistavat muovijätteestä SEAQUAL® MARINE PLASTIC -materiaalia, joka tuotetaan Euroopassa. Tuotteet sertifioidaan Seaqualin laboratorioissa. (Seaqual Initiative 2022.)

6 Tutkimus vaatteiden tuotantomahdollisuuksista Portugalissa

Vaatteiden tuotantomahdollisuudet ovat Portugalissa monipuolisia. Haastatellun ATP:n asiantuntijan mukaan Portugalista löytyy tuotantotehtaita neule-, neulos- ja kangasvaatteille sekä teknisille vaatteille. Neulosvaatteiden tuotantoa on sekä casual-vaatteille että urheiluvaatteille. Tuotantomahdollisuuksia on miesten-, naisten-, lasten- ja vauvanvaatteille. Asiantuntija ATP:ltä sanoi, että ainoat vaatetyypit, joille Portugalissa ei juurikaan ole tuotantoa, ovat hääpuvut. Hän

mainitsi myös alusvaatteiden ja korsettien valmistajia olevan vain vähän. Hän sanoi, että neulosvaatteiden tuotanto on Portugalissa suurinta. (Asiantuntija ATP 2022.)

Monessa lähteessä on mainittu, että erityisesti teknisten materiaalien ja vaatteiden tuotantoon on Portugalissa paljon osaamista (República Portuguesa — Direção-Geral das Atividades Económicas 2018, 5; Ministry of Foreign Affairs of Denmark – Denmark in Portugal 2020; Dugal, 2020). Portugalissa tuotetaan myös paljon nahkatuotteita sekä kierrätyskuuduista valmistettuja tuotteita (Ministry of Foreign Affairs of Denmark – Denmark in Portugal 2020). Portugalissa on tuotantomahdollisuuksia kaiken kokoisille tilauksille, mutta koska Portugali ei kilpaile halvoilla hinnoilla, isoja tilausmääriä tehdään vähemmän (Asiantuntija ATP 2022).

Seuraavissa alaluvuissa esitellään tuotantotehtaista tehtyä tutkimustyötä. Tutkimus sisältää selvityksen joistakin suomalaisista vaatetusalan yrityksistä, jotka valmistavat tuotteitaan Portugalissa. Myös messuvierailuista Modtissimo-messuilla kerrotaan lyhyesti. Kiinnostaviksi osoittautuneita vaatetehtaita esitellään, sekä kerrotaan tehtaiden kanssa käydystä keskustelusta ja tehdasvierailusta.

6.1 Selvitys suomalaisista Portugalissa vaatteita valmistavista yrityksistä

Tässä luvussa on listattu joitakin suomalaisia vaatetusalan yrityksiä, joilla on vaatetuotantoa Portugalissa. Yritysten tarjoamien tietojen perusteella on selvitetty, minkä tyyppisiä tuotteita ne Portugalissa valmistuttavat ja millä tehtailla tuotantoa toteutetaan.

Kaiko Clothing Company teettää suurimman osan tuotteistaan suomalaisomis-
teisella vaatetehtaalla Black Modalla. Tehdas on erikoistunut neulostuotteiden tuotantoon, ja Kaiko teettääkin siellä kaikki trikootuotteensa. Kangasvaatteitaan Kaiko teettää vaatetehtaiden kartoituksesta kertovassa luvussa esiteltyllä tehtaalla Soeirolla. (Kaiko Clothing Company 2022.) Kaikon lisäksi myös monet muut suomalaiset vaatemerkit teettävät tuotteitaan Black Modalla. Esimerkiksi

Uhana sanoo teettäneensä siellä tuotannostaan 27,7 % vuonna 2020 (Uhana 2020, 7, 11). Myös Nanso valmistuttaa trikootuotteitaan Black Modalla, joka valmisti 16 % kaikista heidän tuotteistaan vuonna 2020 (Nanso 2022). Black Modan kanssa samassa omistuksessa on vaatemerkki Aarre label, jonka kaikki trikootuotteet valmistetaan heidän omalla tehtaallaan. Lisäksi Aarre label valmistuttaa strukturoidusta neulosmateriaalista tehtyjä vaatteita yrityksessä nimeltä Somani ja neuleita yrityksessä Elmate. (Aarre label 2022.)

Myös vaatemerkki NOSH valmistuttaa tuotteitaan Portugalissa. Vuonna 2020 46 % NOSHin tuotteista valmistettiin Portugalissa. (Nosh 2022.) NOSHilla oli vuoden 2021 tuottajalistauksessaan kolme portugalilaista tehdasta. Ensimmäisenä oli mainittu Black Moda kategoriassa vaatteiden valmistus. Lisäksi toisena vaatteiden valmistajana on portugalilainen Loliber-Têxteis ja neuleiden valmistajana Armaco. (Nosh 2021.) Myös Loliber-Têxteis on neulostuotteisiin erikoistunut vaatetehdas.

Marimekon tuotannosta 19 % oli Portugalissa vuonna 2020. Heidän tehdaslaitauksestaan löytyy 18 portugalilaista kumppania, joilla valmistetaan Marimekon vaatteita, asusteita, kodintekstiilejä, kankaita sekä jalkineita. Vaatetehtäiksi Portugalissa Marimekko on nimennyt seuraavat tehtaot: Etfor Empresa Textil LDA, Gpsa Texteis SA, Gubec - I&D in Textiles Unipessoal Lda ja SICI 93 Braga Soc de Investimentos. (Marimekko 2022.) Kaikki edellä mainitut ovat neulostuotteisiin erikoistuneita yrityksiä.

Vaatemerkki Papu teetti vuonna 2020 vaatteistaan ja asusteistaan 46,7 % Portugalissa Porton alueella. Tehtaina heillä on vaatetehtaiden kartoituksesta kerrotussa luvussa esitelty ALEC sekä myös Marimekon käyttämä neulosvaatteisiin erikoistunut tehdas Etfor. (Papu 2021, 9–11.)

6.2 Vierailut Modtíssimo-messuilla

Modtíssimo-messut ovat Iberian niemimaan vanhimmat tekstiili- ja vaatetusalan messut, ja ne ovat ainoat portugalilaiseen tekstiili- ja vaatetuotantoon keskittyvät messut. Messut järjestetään kahdesti vuodessa Porton alueella.

Näytteilleasettajista kankaiden ja lisätarvikkeiden valmistajia on 39 %, aikuisten vaatteiden valmistajia 19 % ja lastenvaatteiden valmistajia 6 %. Loput näytteilleasettajista kuuluvat muihin kategorioihin, ja mukana on muita palveluja tuottavia yrityksiä sekä uusista tekstiili-innovaatioista ja kestävästä materiaaleista koostuva näyttely. (Modtissimo 2022.)

Osana tutkimustyötä Modtissimo-messuilla vierailtiin ensimmäisen kerran lokakuussa 2021. Ensimmäisellä messuvierailulla keskityin yleiseen havainnointiin, sillä vierailu tehtiin tutkimustyön alkuvaiheessa. Messuilla oli yksi vaatteita ja asusteita valmistaviin yrityksiin keskittynyt suuri näyttelyhalli. Yritysten joukossa oli sekä tehtaita että vaatemerkkejä. Messujen otanta erilaisten vaatetyyppien osalta oli monipuolinen. Tuotteista suurin osa oli neuloksesta valmistettuja, mutta osalla valmistajista oli esillä erilaisia kangasvaatteita, kuten housuja, farkkuja, kauluspaitoja ja pukuja tai sekaisin erilaisia vaatetyyppejä. Mallivaatteiden työpöytä sekä materiaalit näyttivät laadukkailta suurimmalla osalla valmistajista. Messuilla keskustelua syntyi kolmen kiinnostavan oloisen tehtaan edustajien kanssa. He palvelivat ystävälliseen sävyyn ja heidän reaktionsa opinnäytetyöhön oli kiinnostunut. He tarjosivat minulle käyntikorttinsa sekä toivottivat tervetulleeksi vierailemaan tehtailla.

Toinen messuvierailu toteutettiin helmikuussa 2022. Tällä kertaa ennakkotietoja yhteistyöyrityksestä ja heidän mallistostaan oli enemmän, joten messuilla oli helpompaa käydä keskustelua tehtaiden edustajien kanssa. Ensimmäisestä messuvierailusta johtuen tiesin valmiiksi, minkälaisia näytteilleasettajia messuilla on ja miten messuilla toimitaan. Tällä kertaa messut olivat pienemmät ja ne järjestettiin kokonaisuudessaan yhdessä isossa messuhallissa. Havainnoin messuilla sekä keskustelin joidenkin potentiaalisilta vaikuttavien vaatetehtaiden edustajien kanssa yhteistyöyrityksen malliston valmistukseen liittyen.

Havainnoinnissa huomion kohteena oli vaatteita ja asusteita valmistavat yritykset, eikä siinä keskitytty esimerkiksi kankaita valmistaviin

näytteilleasettajiin. Havainnoinnin perusteella vaatetyypeistä oli esillä eniten neulostuotteita, ja lähes kaikki esillä olevat vaatteet olivat melko arkisia. Vain yhdellä näytteilleasettajalla oli selkeästi juhlavampia naistenvaatteita, ja mukana oli myös joitakin miesten pukuihin keskittyneitä tehtaita. Neulostuotteiden joukossa oli erilaisia oloasuja tai kotivaatteita, yöasuja, klassisia t-paitoja, pikeepaitoja ja college-vaatteita. Toisena neulostuotteiden kategoriana olivat teknisemmät urheiluvaatteet sekä saumattomat urheiluvaatteet. Joillakin valmistajilla oli myös kudotuista kankaista tehtyjä arkisia oloasuja ja yöasuja. Kudotuista kankaista valmistavien tehtaiden joukossa oli miesten pukuihin keskittyviä valmistajia, kauluspaitojen valmistajia ja farkkutyyppisiin tuotteisiin keskittyviä tehtaita. Lisäksi yhdellä näytteilleasettajalla oli esillä sairaalavaatteita. Kudotuista kankaista oli myös tehty kevyempiä takkeja ja ulkoilu- sekä urheiluvaatteita. Miesten pukuihin keskittyvillä tehtailla oli myös villasekoitekankaista valmistettuja ulkotakkeja. Messuilla oli myös neuleita valmistavia tehtaita. Lisäksi messuilla oli neuloksista, neuleista ja kudotuista kankaista lasten- ja vauvanvaatteita valmistavia tehtaita. Siellä oli myös joitakin päähineisiin – enimmäkseen lippalakkeihin – ja asusteisiin keskittyviä näytteilleasettajia, ja joillakin vaatetehtailla oli esillä esimerkiksi huiveja tai kangaslaukkuja. Yksi näytteilleasettaja oli keskittynyt kravatteihin ja miesten liiveihin.

Lisäksi mukana oli tehtaita, jotka valmistavat erilaisia arkivaatteita sekä neuloksista että kudotuista kankaista. Nämä tehtaot vaikuttivat yhteistyöyrityksen kannalta kiinnostavimmilta, ja keskustelin neljän potentiaaliselta vaikuttavan tehtaon edustajan kanssa. Kaksi heistä sanoi heti, että he tekevät vain isompia minimi-tilausmääriä ja heillä ei ole mahdollisuutta tuottaa yhteistyöyrityksen on-demand-tyyppistä mallistoa. Nämä olivat Soeiro ja Givachoice. Marjocri-nimisen yrityksen edustaja sanoi, että heidän minimi-tilausmääränsä on 150 kpl/malli/väri, mutta että he voisivat mahdollisesti tehdä tuotteita mallikappaleiden tapaan pienempinä määrinä. Confecções Beleza oli tehdas, joka vaikutti yhteistyöyrityksen malliston tuotantoon potentiaalisimmalta vaihtoehdolta messujen tarjonnasta. Heidän edustajansa sanoi heidän minimi-tilausmäärän olevan 50 kpl/malli/väri, ja he vaikuttivat

olevan tehtaiden edustajista kiinnostuneimmilta ottamaan pienempiä tilausmääriä vastaan. He sanoivat valmistuksensa painottuvan neulostuotteisiin, mutta kertoivat tekevänsä tuotteita myös kudotuista kankaista. Heillä oli esillä kudotuista kankaista tehtyjä mekkoja ja puseroita, jotka näyttivät laadukkaita ja hyvin valmistetuilta.

Keskustelujen jälkeen jäi sellainen kuva, että pienemmillä tehtailla saattaisi olla mahdollisuus valmistaa yhteistyöyrityksen mallisto, mutta isommat tehtaot eivät yleensä ole kiinnostuneita tämän tyyppisestä tuotannosta. Käytyjen keskustelujen perusteella voisi sanoa, että tehtaot eivät ole tottuneet tuottamaan on-demand-tyyppisiä mallistoja. Sen takia voi olla haastavaa löytää tehdasta yhteistyöyrityksen malliston tuotantoon, ja keskusteluja täytyy käydä paljon, jotta tehdas ymmärtää, minkälaista tuotantoa yritys toivoo.

6.3 Vaatetehtaiden kartoitus

Tässä luvussa esitellään joitakin portugalilaisia vaatetehtaita. Mukaan on valikoitu tehtaita, jotka valmistavat vaatteita kudotuista kankaista. Tehtaita on etsitty hakukone Googlen kautta, ATP:n verkkosivujen kautta, Modtissimo-messuilta sekä niistä on kysytty asiantuntijahaastattelussa. Yrityksiä on esitelty niiden tarjoamien tietojen perusteella, ja samalla on alustavasti arvioitu, voisivatko ne soveltua yhteistyöyrityksen malliston tuotantoon.

ALEC on Pohjois-Portugalissa sijaitseva vuonna 1983 perustettu vaatteita valmistava yritys. Sillä on sekä neulos- että kangasvaatteiden tuotantoa. Yritys tarjoaa palvelun kankaiden, neulosten ja lisätarvikkeiden hankintaan, kankaiden viimeistyskäsittelyihin, kaavoitukseen, suunnitteluun, kankaanpainantaan, brodeerauksiin, vaatteiden valmistukseen sekä tuotteiden lähetykseen asiakkaalle. Tehtaalla voi valmistuttaa vauvojen-, lasten-, miesten- ja naistenvaatteita mukaan lukien urheiluvaatteet, työvaatteet ja terveydenhuoltohenkilökunnan vaatteet. Yrityksellä on yli 80 työntekijää kahdella eri tuotantolaitoksella. Sille on myönnetty GOTS, OEKO-TEX Standard 100 sekä AXPO GREEN ENERGY Class A / AENOR Conform -sertifiointit. Yritys aikoo ottaa käyttöönsä myös ISO

9001, ISO 14001 ja SA8000 -standardit. Lisäksi se käyttää tuotantolaitoksillaan vain uusiutuvaa energiaa. (ALEC 2022.) Helmikuun 2022 messuvierailun perusteella totesin, ettei ALEC ei ole yhteistyöyrityksen tarpeisiin sopiva tehdas. Havainnoinnin perusteella yritys keskittyy selvästi enemmän oloasuihin, eikä sillä ollut esillä samankaltaisia tuotteita, mitä yhteistyöyritys haluaa valmistaa.

Confeções Beleza on Pohjois-Portugalissa sijaitseva vuonna 2001 perustettu vaatetusalan yritys, jolla on vaatetehtas ja lisäksi oma vaatemerkki. Yritys valmistaa tuotteita sekä neuloksista että kudotuista kankaista. Yrityksellä on tällä hetkellä n. 40 työntekijää. Se tarjoaa palvelun ainakin leikkuuseen, valmistukseen, laadunvalvontaan sekä logistiikkaan. Yrityksen verkkosivuilla kerrotaan sosiaalisesta vastuusta, kuten työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyvistä asioista. Ekologisesta kestävydestä verkkosivuilla ei ole mainintaa. (Confeções Beleza 2022.) Keskustelin Modtíssimo-messuilla helmikuussa 2022 yrityksen edustajan kanssa, ja hän sanoi minimi tilausmäärän olevan 50 kpl/malli/väri, mikä on tutkimuksen perusteella yleistä tasoa alhaisempi. Kanssakäyminen oli vaivatonta, ja yrityksen edustaja vaikutti kiinnostuneelta yhteistyöyrityksen mallistosta. Hän kertoi myös tehdasvierailun olevan mahdollinen.

Friendly Factories on ryhmä Pohjois-Portugalissa toimivia tekstiili- ja vaatetusalan tehtaita. Friendly Factories koostuu yli 30 tehtaasta, mikä on heidän omien sanojensa mukaan Portugalin suurin tekstiilitehdasverkosto. Tehtailla on mahdollisuudet tuottaa kaikenlaisia naisten-, miesten-, ja lastenvaatteita aina trikootuotteista neuleisiin, saumattomiin urheiluvaatteisiin ja haute couture -tuotteisiin asti. Tehtaiden minimi tilausmäärä on 200 kpl/malli/väri. Mallikappaleiden tuottamiseen menee 2–4 viikkoa ja tuotantoon 4–6 viikkoa. Yrityksen kautta on mahdollista tilata täysi palvelu sisältäen kankaiden hankinnan, mallikappaleiden valmistuksen, tuotannon, laadunvalvonnan, pakkaamisen ja lähetyksen. Friendly Factoriesin verkkosivuilla ei ole erillistä osiota, jossa kerrotaisiin, miten kestävä kehitys on otettu huomioon tuotannossa. Myöskään sertifikaateista ei ole mainittu verkkosivuilla. Käytetyistä materiaaleista kertovassa osiossa on mainittu kestäviä kankaita, jotka pitävät sisällään luomu-, kierrätys- tai ”upcycled”-materiaaleja (Friendly Factories 2022).

Givachoice on vuonna 2012 perustettu pohjoisportugalilainen vaatteidenvalmistaja, joka on erikoistunut sekä neuloksista että kudotuista kankaista valmistettuihin naistenvaatteisiin. Tehtaalla valmistetaan mekkoja, hameita, puseroita ja housuja. Yritys tarjoaa palvelut kaavoitukseen, leikkuuseen, valmistukseen, laadunvalvontaan, varastointiin ja logistiikkaan. Sillä on noin 150 työntekijää. Yrityksen kotisivuilla ei ole erillistä osiota kestävään kehitykseen liittyen eikä mainintaa sertifikaateista. (Givachoice 2022.) Messuvierailulla helmikuussa 2022 selvisi, että yrityksellä on käytössään GOTS-, OCS- ja RCS-sertifioinnit. Messuilla käydyn keskustelun perusteella tehtaalla ei ole mahdollisuutta valmistaa yhteistyöyrityksen mallistoa liian pienten tilausmäärien vuoksi.

La Gofra on vaatetehtas Pohjois-Portugalissa, joka on omien sanojensa mukaan ”kuin suuri ateljee”. Se on alun perin perustettu vuonna 1980, ja vuonna 2011 brändi on uudistettu ja nimi muutettu nykyiselleen. Tehtas on erikoistunut kudotusta kankaista tehtyjen vaatteiden ja erityisesti puuvillavaatteiden tuotantoon. Se valmistaa monen tyyppisiä vaatteita eri kuitumateriaaleista. Yritys tarjoaa palvelut kaavoituksesta valmistukseen ja logistiikkaan. Kestävästä kehityksestä ei ole muuta mainintaa yrityksen kotisivuilla kuin että tehtaalla on käytössä GOTS- ja OEKO-TEX-sertifikaatit. Kotisivut ovat tiiviit, joten paljoo enemää tietoa ei ole. Kotisivujen ilmeen ja kuvauksen perusteella tehtas vaikuttaa kuitenkin yhteistyöyrityksen tuotantoon potentiaaliselta siinä mielessä, että tehtas on pieni, se tarjoaa räätälöityjä palveluita, ja yritys näyttää panostavan laadukkaaseen tuotantoon. Minimitilausmääristä yrityksen kotisivuilla ei ollut mainintaa. (La Gofra 2022.)

Lopes & Carvalho on Pohjois-Portugalissa sijaitseva, kestävään tuotantoon erikoistunut, 25 vuotta sitten perustettu perheyritys. Se tuottaa naisten-, miesten- ja lastenvaatteita sekä asusteita. Tehtas on erikoistunut neuloksiin sekä fleeecevaatteisiin. Lisäksi tehtas valmistaa vaatteita kudotuista kankaista sekä neuleita, sukkia ja kodintekstiilejä. Se toimii yhteistyössä muiden lähialueen yritysten kanssa. Yrityksen kotisivuilla on lueteltu sen valmistamia tuotetyyppejä t-paidoista mekkoihin, puseroihin, housuihin ja huppareihin. Sillä on asiakasyrityksiä eri puolella maailmaa, myös Suomessa. Yrityksen tavoitteena on kestävä

tuotanto. Kaikki yrityksen käyttämät kankaat ja lisätarvikkeet on tuotettu 35 kilometrin säteellä tehtaasta. Yrityksen kautta on mahdollista hankkia innovatiivisia, ekologisempia materiaaleja ja lisätarvikkeita. Se on erikoistunut tuottamaan korkealaatuisia tuotteita pienissä erissä. Lopes & Carvalhon kautta voi tuottaa Limited Edition -mallistoja sekä kustomoituja tuotteita. Sillä on ollut käytössään OEKO-TEX 100 -sertifikaatti vuodesta 2014 lähtien. Yrityksen tuotanto on ISO 9001 -sertifioitua. Se on mukana The Green Textile Clubissa ja käyttää BCI-puuviillaa. Yrityksen verkkosivuilla on maininta useammasta käynnissä olevasta sertifiointiprosessista. Se tuottaa kaiken käyttämänsä energian tehtaalle asennetuilla aurinkopaneeleilla. Lopes & Carvalho tarjoaa palveluita tuotantoketjun kaikkiin vaiheisiin aina suunnitteluista, mallikappaleiden valmistuksesta, kaavoituksesta ja sarjonnasta tuotantoon ja lähetykseen asti. Yritys on myös kehittämässä uutta B2C-palvelua, jonka myötä se alkaa tarjota asiakasyrityksille varastointipalvelua ja lähettää tuotteet suoraan loppukäyttäjälle. (Lopes & Carvalho 2022.) Lopes & Carvalho vaikuttaa yhteistyöyritykselle potentiaaliselta tehtaalta erityisesti sen vuoksi, että se on erikoistunut pienten mallistojen valmistamiseen ja kestävään tuotantoon.

PTIMG (Portuguese Textile Industry Manufacturers Group) on vuonna 1989 perustettu ryhmä portugalilaisia vaatevalmistajia. Yrityksellä on kaksi kudottuihin kankaisiin erikoistunutta ja yksi neuloksiin erikoistunut tehdas Pohjois-Portugalissa. Yritys valmistaa erilaisia tuotetyyppejä, esimerkiksi denimtuotteita, kauluspaitoja, mekkoja, työvaatteita, teknisiä vaatteita, erilaisia takkeja, vedenpitäviä vaatteita sekä neulostuotteita, kuten t-paitoja ja huppareita. Lisäksi se tekee erilaisia painatuksia, brodeerauksia ja kankaiden viimeistyksiä. PTIMG tarjoaa palvelut kokonaisvaltaisesti koko tuotantoketjuun sisältäen kaikki tuotannon vaiheet ja logistiikan. Yrityksen verkkosivuilla on tarkkaa tietoa siitä, miten tuotantoprosessi tapahtuu sekä siitä, miten kestävä kehitys on otettu huomioon tuotannossa. Yritys on maininnut esimerkiksi käyttävänsä 55 % uusiutuvaa energiaa, hyödyntävänsä energiaa ja vettä säästäviä menetelmiä sekä kierrättävänsä jätteet. Verkkosivuilla kerrotaan myös tuotannon sosiaalisesta vastuulli-

suudesta. Lisäksi yrityksellä on käytössä ISO 45001 -standardi, Organic Content Standard (OCS), GOTS-sertifikaatti sekä OEKO-TEX 100 -sertifikaatti. (PTMIG – Portuguese Textile Industry Manufacturers Group 2022.)

Soeiro on Pohjois-Portugalissa sijaitseva 1986 perustettu perheyritys, jolla on noin 100 työntekijää. Se valmistaa naisten-, miesten-, lasten- ja vauvanvaatteita sekä asusteita neuloksista ja kudotuista kankaista. Yrityksen tuotanto menee kokonaisuudessaan vientiin. Soeiro tarjoaa asiakasyrityksille täyden palvelun sisältäen suunnittelun, kaavoituksen, leikkuun, valmistuksen, viimeistelyn ja logistiikan. Yrityksen verkkosivuilla ei ole mainittu minimi-tilausmääriä, mutta niiden mainitaan olevan joustavia. Soeiron kotisivuilla sivutaan kestävyysteemaa muun muassa mainitsemalla, että yritys käyttää modernia teknologiaa ja että tehtaan leikkuusysteemi on ekologinen, sillä koneessa on automaattinen kaavan tunnistus eikä leikkuussa tarvita paperia tai muovia. (Soeiro 2022.) Syksyn 2021 messuvierailulla keskustelin yrityksen edustajien kanssa, ja he olivat ystävällisiä ja kiinnostuneita opinnäytetyöstäni. Messuilla selvisi heillä olevan käytössä OEKO-TEX 100 ja GOTS-sertifikaatit. Esillä olevat vaatteet näyttivät laadukkailta ja hyvin valmistetuilta. Myöhemmin kysyin Soeiroilta enemmän tietoja yhteistyöyritykseni malliston valmistukseen liittyen, johon he sanoivat suoraan, ettei heillä ole mahdollisuuksia pienempien tilausmäärien valmistamiseen. Tehdas sanoi minimi-tilausmäärän olevan 250 kpl/tuote/väri.

Tryport on 35 vuotta vanha vaatetehtas Pohjois-Portugalissa lähellä Portoa. Se tarjoaa täyden palvelun kankaiden hankinnasta lopputuotteeseen ja logistiikka-palveluihin asti. Tehdas on erikoistunut ulkoilu-, urheilu- ja casual-vaatteiden sekä uima-asujen valmistukseen, mutta valmistaa myös muunlaisia tuotteita. Yritys käyttää tuotannossaan neuloksia sekä kudottuja kankaita. Se on sertifioitu Sequal-tuotteiden valmistaja. Lisäksi yrityksen verkkosivuilla on maininta joistakin muista kestävämmistä materiaaleista, joita se käyttää tuotannossaan. Enempää kestävyydestä tuotannossa ei ole mainittu yrityksen kotisivuilla. (Tryport 2022.) Sähköpostikeskustelun perusteella selvisi, että minimi-tilausmäärät tuotannossa alkavat noin 100–120 kappaleesta per väri/malli ja mallikappaleita voi tilata

1–99 kappaleen tilauksissa. Läpimenoajat tuotannossa ovat neljästä kuuteen työviikkoon mallikappaleiden hyväksymisen jälkeen. Tryportin edustaja kertoo yrityksen työskentelevän ohuiden ja keskipaksujen materiaalien kanssa ja että yleensä kankaan maksimipaino on noin 450 g/m². Tryport ei valmista vaatteita paksuista kankaista eikä myöskään juhlavaatteita. Esimerkiksi farkkut tuotteet, nahkatakkit, miesten puvut ja hääpuvut rajautuvat siten tuotannon ulkopuolelle.

6.4 Tuotantoon erikoistuneet agentuurit

Jos yhteistyöyritys ei onnistu neuvottelemaan tuotannosta suoraan tehtaan kanssa, toinen vaihtoehto on järjestää tuotanto paikallisen agentuurin kautta. Agentuurit tekevät yhteistyötä eri tehtaiden kanssa, ja on mahdollista, että niiden kautta olisi helpompi löytää tuotantopaikka on-demand-tyyppiseen valmistukseen. Agentuurin kanssa toimiminen on todennäköisesti kalliimpaa kuin yhteistyö suoraan tehtaan kanssa, mutta agentuurin käyttäminen saattaisi kuitenkin olla yhteistyöyrityksen kannalta helpoin vaihtoehto.

Porton alueella sijaitseva Råg Trade Agency vaikuttaa yhteistyöyrityksen kannalta potentiaaliselta yhteistyökumppanilta. Se sanoo kotisivuillaan valmistavansa pieniä tilausmääriä sekä tuotteita on-demand-periaatteella. Sen kautta on mahdollista tehdä tuotteita ekologisemmista tekstiilimateriaaleista. Råg Trade Agencyn kautta voi valmistaa monipuolisesti erilaisia vaatetyyppejä mukaan lukien kudotuista kankaista valmistettuja vaatteita. Sen kautta voi ostaa palvelun tuotantoketjun kaikkiin vaiheisiin suunnittelusta tuotekehitykseen, valmistukseen, laadunvalvontaan ja logistiikkaan asti. (Råg Trade Agency 2022.)

Tutkin myös muita Portugalissa toimivia agentuureja, joiden toimintaperiaate voisi sopia yhteen yhteistyöyrityksen tarpeiden kanssa. Yksi esimerkki muista agentuureista on Just All Design. Se on erikoistunut enemmän lastenvaatteiden tuotantoon, mutta valmistaa myös aikuisten vaatteita. Myös Just All Design tarjoaa palvelun koko tuotantoketjuun ja sen kautta on mahdollista tilata ekologisempia tekstiilimateriaaleja. Yrityksen kotisivuilla ei ole erikseen mainittu tekevätkö he on-demand-tyyppisiä mallistoja. (Just All Design 2022.)

Myös Portugal Textile on kiinnostavan oloinen agenttuuri, jonka palveluihin kuuluu tuotantoketjun kaikki osa-alueet. Heidän omien sanojensa mukaan he ovat erikoistuneet tuottamaan korkealaatuisia ja ekologisesti kestäviä tuotteita. Yrityksen kotisivuilla on erillinen kestävään kehitykseen liittyvä osio, jossa on mainittu muun muassa sosiaaliseen kestävyysliikkeen liittyviä asioita ja käytössä olevia ekologisesti kestävämpiä tekstiilimateriaaleja. Yrityksen kotisivuilla ei ole mainintaa minimi-tilausmääristä. (Portugal Textile 2022.)

6.5 Kommunikointi tehtaiden kanssa

Osaan tutkimuksen kohteina olleista tehtaista on oltu yhteydessä sähköpostitse ja tiedusteltu mahdollisuuksista yhteistyöyrityksen malliston tuotantoon. Heidän kanssaan käydyn keskustelun perusteella on tehty alustavia arvioita, voisivatko kyseiset tehtaot olla sopivia tuotantopaikkoja yhteistyöyrityksen mallistolle. Lisäksi vierailuista on yritetty sopia tehtaiden kanssa, ja yhdellä tehtaalla on käyty vierailmassa, minkä yhteydessä on tehty haastattelu sekä havainnointia.

Ensimmäisenä lähetin sähköpostia Soeironille, sillä he vaikuttivat helposti lähestyttäviltä ja olin jutellut heidän kanssaan syksyllä 2021 Modtissimo-messuilla. Heiltä ei kuitenkaan tullut muutamassa päivässä vastausta, joten päätin ottaa yhteyttä samalla myös pariin muuhun paikkaan. Lähetin viestin PTIMG:lle ja Lopes & Carvalholle, jotka vaikuttivat yhteistyöyrityksen kannalta potentiaalisilta tuotantopaikoilta. Soeironilta tuli myös lopulta vastaus, jossa kerrottiin heidän minimi-tilausmääränsä olevan 250 kpl/väri/malli, eikä heillä ole mahdollisuutta valmistaa sen pienempiä tilausmääriä tai kustomoituja tuotteita. Tähän olin kuitenkin jo saanut vastauksen kevään 2022 messuvierailulla.

PTIMG vastasi sähköpostikyselyyn nopeasti. Yritys kertoi heidän konserniinsa kuuluvan kaksi tehdasta, joista toisella minimi-tilausmäärä on 150 kpl/malli/väri ja toisella 300 kpl. Tehtaalla, jossa minimi-tilausmäärä oli 150 kpl, tilaukset tulisi teettää yrityksen tarjoamien valmiiden mallien pohjalta, jotka voi kustomoida haalamukseen (esimerkiksi valmis t-paitamalli, johon voi valita materiaalin, värin ja

haluamansa printin), joten tämä ei sopisi yhteistyöyrityksen tarpeisiin. Sähköpostissa kysyin, olisiko pienempiä määriä mahdollista valmistaa, mutta tähän he eivät vastanneet mitään. Luulen, että tämä ei ole yhteistyöyritykseni tuotantoon sopiva tehdas, sillä tilausmäärät ovat liian suuria, eivätkä he kertoneet mitään mahdollisuuksista tehdä pienempiä määriä on-demand-tyyppisellä tilausperiaatteella. Tehdas vaikuttaa kiinnostavalta isompia tilausmääriä tekeväälle yritykselle.

Lopes & Carvalholta tuli lupaavan oloinen vastaus, ja se vaikuttaa muutenkin tehdaskartoituksen perusteella erittäin potentiaaliselta kumppanilta yhteistyöyrityksen tuotannolle, sillä se kertoo kotisivuillaan valmistavansa myös kustomoituja tuotteita ja Limited Edition -mallistoja. Konsernilla on myös valmiiksi asiakasyrityksiä Suomessa, ja sillä on useita sertifiointeja tuotannolleen. He kertoivat lähettämässään sähköpostissa, että heidän normaali minimitalausmääränsä on 150 kpl/malli/väri, mutta pienemmät tilaukset ovat sovittavissa lisämaksusta. Yritin sopia vierailua tehtaalle, mutta keskustelu jäi valitettavasti kesken. Lopes & Carvalho vaikuttaa kuitenkin tämänhetkisten tietojen perusteella yhteistyöyrityksen kannalta kiinnostavalta, ja pidän sitä edelleen potentiaalisena tehtaana yhteistyöyrityksen tuotantoon. Välitän yrityksen tiedot yhteistyöyritykselle, joka voi halutessaan jatkaa keskustelua tehtaan kanssa.

Toisten Modtíssimo-messujen jälkeen olin myös yhteydessä Majorcrin ja Beleza Confecçõesin edustajiin, joiden kanssa olin keskustellut messuilla. Heiltä ei kuitenkaan tullut vastausta viesteihini. Lopulta otin yhteyttä myös La Gofraan ja Tryportiin, sillä en ollut saanut sovittua vierailua yhdellekään jo kontaktoidulle tehtaalle. Tavoitteena oli myös saada opinnäytetyön lopputuloksena mahdollisimman monesta tehtaasta ennakkotietoja yhteistyöyritykselle. La Gofra ei vastannut yhteydenottoon, mutta Tryportin kanssa syntyi keskustelua ja pääsin lopulta myös vierailemaan heidän tehtaalleen. Vierailusta on kerrottu tarkemmin seuraavassa alaluvussa.

Koska tehtaiden kanssa kommunikointi oli ollut melko hidasta ja minimitalausmäärät tehtailla vaikuttivat olevan usein liian isoja yhteistyöyrityksen tuotantoon,

päätiin olla yhteydessä myös Råg Trade Agency -nimiseen agenttuuriin. Yritys kertoo kotisivuillaan valmistavansa pieniä tilausmääriä sekä on-demand-tyyppistä tuotantoa, joten arvioin sen olevan potentiaalinen kumppani vastaamaan yhteistyöyrityksen tuotannosta. Yrityksestä vastattiin yhteydenottoon nopeasti ja he kertoivat, että tietyillä ehdoilla he voisivat hoitaa valmistusprosessin. Heidän mukaansa heillä on hyvä tehdaskumppani pienten mallistojen valmistukseen, mutta pieniä määriä valmistaessa materiaali tulisi hankkia etukäteen ja tuotteiden hinnat ovat myös korkeampia. He ehdottivat myös tapaamista, mutta valitettavasti sitä ei ehditty käytettävissä olevan ajan puitteissa sopia. Uskon, että Råg Trade Agency voisi olla helppo ja luotettava vaihtoehto yhteistyöyrityksen malliston valmistukseen. Yhteistyöyritys voi halutessaan jatkaa keskusteluja heidän kanssaan ja sopia tapaamisen.

6.6 Tehdasvierailu – Tryport

Tryportin kanssa keskustelu eteni ja he kertoivat, että heillä luultavasti olisi tuotantokapasiteetti valmistaa yhteistyöyrityksen mallisto. Sain sovittua vierailun tehtaalle, jossa pääsin haastattelemaan tehtaan yhteyshenkilöä. Kysyin haastattelussa tarkentavia kysymyksiä liittyen yhteistyöyrityksen tuotantoon sekä kestävään kehitykseen tehtaalla. Haastattelukysymykset ovat kokonaisuudessaan nähtävillä liitteessä 2. Seuraavissa kappaleissa on analysoitu haastattelun vastauksia sekä kerrottu havainnoinnista tehtaalla.

Haastattelussa ensimmäisenä oli tavoitteena selvittää, mitä palveluja tehtaan on mahdollista tarjota yhteistyöyritykselle. Haastattelussa selvisi, että Tryport voisi tarjota yhteistyöyritykselle seuraavat palvelut: kaavoitus ja kaavojen sarjonta; prototyypin valmistus; 1–99 kappaleen tilausmäärät malliompelimon kautta; logistiikkapalvelut eli pakkaus ja lähetys yritykselle tai suoraan jälleenmyyjille sekä brändin logolla varustetut pakkaukset, riippulaput ja labelit. Haastattelussa selvisi myös tarkentavia tietoja hinnoittelusta, maksuehdoista sekä läpimenoajoista. Hinnoittelun kannalta tärkeä seikka on, että alle 100 kpl/väri/malli tilausmäärät hinnoitellaan yleensä kaksinkertaisesti verrattuna bulkkitilauksiin, mutta

tästä voidaan toisinaan joustaa riippuen kokonaistilauksen volyyymista. Tärkeänä tietona läpimenoaikoihin liittyen haastateltava kertoi, että läpimenoajoissa puhutaan aina työviikoista, ja yleiset loma-ajat sekä pyhäpäivät täytyy ottaa huomioon, koska esimerkiksi elokuussa koko teollisuus on Portugalissa yleensä pysähtynyt 2–3 viikon ajaksi kesälomien vuoksi. (Yhteyshenkilö Tryport 2022.) Tarkemmat haastattelussa saadut, suoraan yhteistyöyrityksen tuotantoa koskevat tiedot ovat toimitettu erikseen yhteistyöyritykselle. Koska ne koskevat suoraan yhteistyöyrityksen malliston valmistusta, niitä ei ole pidetty oleellisena sisällyttää kokonaisuudessaan opinnäytetyöhön.

Haastattelussa oli tavoitteena selvittää myös sitä, miten kestävä kehitys on huomioitu tehtaalla. Ensimmäinen kysymys koski sertifiointeja, joihin haastateltava vastasi Tryportin olevan sertifioitu Sequel-tuotteiden valmistaja. Tämän lisäksi he pyrkivät saamaan OEKO-TEX-sertifioinnin. Ekologisesta kestävydestä ja yrityksen keinoista pienentää hiilijalanjälkeä, päästöjä ja jätteiden määrää haastateltava kertoi seuraavaa: yritys toimii aina mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä lähialueen yritysten kanssa hankintoja tehdessään; yritys tuottaa lähes 60 % käyttämästään energiasta uusiutuvista lähteistä; tehtaalla lajitellaan jätteet ja tekstiilijäte toimitetaan kierrätykseen kunnan palvelujen kautta sekä että yritys käyttää tuotannossaan joitakin kestäviä materiaaleja mukaan lukien luomupuuvillaa sekä kierrätettyä puuvillaa, polyesteriä ja polyamidia. Työntekijöiden etuihin ja palkkaukseen eli sosiaalisen kestävyden kysymyksiin liittyen hän sanoi seuraavaa: Yrityksellä on paljon pitkäaikaisia työntekijöitä, mikä haastateltavan mukaan kertoo tyytyväisyydestä työpaikalla. Työntekijöillä on hyvät työolosuhteet mukaan lukien ilmastoitu työtila, hyvä valaistus, puhtaat ja siistit tilat, taukojen mahdollisuus työaikana sekä hyvin varustettu taukotila ja keittiö työntekijöiden käytössä. Palkkauksesta haastateltava ei maininnut mitään. Ylityötunneista hän sanoi, että ylityön tekeminen on yleistä, mutta useimmiten ylityötä tehdään maksimissaan 1–2 tuntia päivässä. Hän kertoi, että ylityötunneista maksetaan aina vähintään 50 % normaalia enemmän ja useammasta kuin yhdestä ylityötunnista maksetaan aina isompi korvaus. Hän kertoi yrityksen ottavan huomioon sen, että useimmat työntekijät ovat perheellisiä, eivätkä he halua teettää työntekijöillä liikaa ylityötunteja. Työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyen haastateltava

kertoi, että työpaikalla on käytössä lääkäripalvelu ja työntekijöillä on vakuutus, joiden tarjoaminen työntekijöille onkin Portugalissa lain mukaan pakollista. Alihankkijoihin liittyen hän sanoi, että he suosivat aina lähialueen yrityksiä ja tuovat tarvikkeita ulkomailta vain, jos asiakasyritys niin vaatii. Haastateltava sanoi myös, että jos jotakin materiaalia tai tarviketta ei ole saatavilla Portugalissa, he suosittelivat asiakasyrityksilleen aina yrityksiä Euroopan sisällä. (Yhteyshenkilö Tryport 2022.)

Tryportin tiloissa ei valitettavasti saanut valokuvata, sillä heillä tapahtuva tuotanto on kokonaisuudessaan muiden yritysten yksityistä omaisuutta. Tuotantotiloihin ei myöskään pääse vierailemaan, jos tehtaalla ei ole oman yrityksen tuotteita valmistuksessa. Pääsin kuitenkin katsomaan tuotantotilaa ikkunan läpi, joten pääsin hieman havainnoimaan tehtaan toimintaa. Tuotantotila näytti siistiltä ja valoisaalta, ja työntekijöiden ulkoinen olemus oli tyytyväinen. Ompelimo näytti nopealla katsauksella olevan hyvin varusteltu, koneet näyttivät moderneilta ja tilat näyttivät hyvin järjestellyiltä. Ompelimossa näytti olevan töissä lähinnä keski-ikäni ylittäneitä naisia. Haastateltava kertoi Tryportilla olevan yhteensä 20 työntekijää. Esillä olevat mallivaatteet näyttivät siisteiltä ja materiaalit sekä työn jälki näyttivät laadukkailta. Yhteyshenkilö kertoi, että he valmistavat paljon eurooppalaisten luksusmerkkien tuotteita, ja esillä oli esimerkiksi yksi laadukkaan näköinen silkkisatiinista valmistettu mekko. Tehtaasta jäänyt yleisvaikutelma oli positiivinen.

7 Tutkimustulokset

Seuraavaksi esitellään tutkimuksen tuloksia ja opinnäytetyön tekijän pohdintaa niihin liittyen. Tässä luvussa pyritään vastaamaan tutkimuksen alussa määriteltyihin tutkimuskysymyksiin. Portugalin vastuullisuutta tuotantomaana arvioidaan sekä kerrotaan, minkälaisia tuotantomahdollisuuksia Portugalissa on. Lisäksi esitellään yhteistyöyritykselle ehdotuksia tuotantopaikoista heidän mallistonsa tuotantoon.

7.1 Onko Portugali vastuullinen tuotantomaa?

Tutkimuksen perusteena Portugalin voidaan arvioida olevan melko vastuullinen ja pieniriskinen tuotantomaa. Kuten tutkimuksesta käy ilmi, Portugali on luokiteltu matalan riskin tuotantomaaksi. Se on mukana erilaisissa kansainvälisissä kestävään kehitykseen liittyvissä sopimuksissa, Portugalissa noudatetaan EU:n lakeja sekä säädöksiä ja lisäksi maalla on omia lakeja kestävään kehitykseen liittyen. Portugalissa on panostettu viime vuosina erityisesti ekologiseen kestävyteen tuotannossa, ja monet tehtaat käyttävät esimerkiksi uusiutuvaa energiaa tai sertifioituja tekstiilimateriaaleja. Myös uusien kuitumateriaalien ja tekstiili-innovaatioiden kehittämiseen on panostettu portugalilaisissa yrityksissä viime vuosina. Tehdasvierailu vahvisti käsitystäni siitä, että yritykset ottavat huomioon kestävä kehityksen tuotannossa ja yrittävät parantaa toimintansa vastuullisuutta.

Mielestäni ongelmia sosiaaliseen kestävyteen liittyen on edelleen palkkauksessa. Kuten tutkimuksessa käy ilmi, vaikka minimipalkkaa on Portugalissa nostettu vuosittain, on se silti edelleen muun Euroopan tasoon nähden alhainen eikä aina riitä kattamaan työntekijöiden perustarpeita. Oman kokemukseni mukaan elinkustannukset ovat Portugalissa pienemmät kuin Suomessa, mutta eivät riittävän alhaiset verrattuna maiden palkkaeroihin. Pienemmissä kaupungeissa asumisen kustannukset ovat alhaiset, mutta isoissa kaupungeissa vuokrat ovat korkeita eikä minimipalkka riitä vuokran ja muiden elämän perustarpeiden kattamiseen etenkin perheellisillä ihmisillä. Mielestäni tehdasta valitessa olisi hyvä ottaa selvää työntekijöiden palkoista sekä muista eduista. Näin voi myös luoda painetta yritykselle minimipalkkaa korkeampien palkkojen maksuun.

Mielestäni portugalilaiset tuotantopaikat eivät kerro riittävästi kestävästä kehityksestä ja vastuullisuudesta verkkosivuillaan lukuun ottamatta heillä käytössä olevia sertifikaatteja tai standardeja. Suurimmalla osalla tutkimuksessa mukana olevista tuotantopaikoista ei ole verkkosivuillaan vastuullisuusraporttia, Code of Conductia eikä erillistä osiota, jossa kerrottaisiin yrityksen vastuullisuus-

desta. Tämän vuoksi minusta on erityisen tärkeää kysyä yrityksiltä erikseen heidän vastuullisuudestaan ennen tuotantopaikan lopullista valintaa. Lisäksi tehtaalla voisi olla hyvä toteuttaa oma tai kolmannen osapuolen suorittama vierailu ja arviointi kestävän kehityksen näkökulmasta. Yrityksiä voisi myös kannustaa lisäämään tietoja vastuullisuudestaan kotisivuilleen.

7.2 Minkälaisille vaatteille Portugali on hyvä tuotantomaa?

Kuten tutkimuksesta selviää, suomalaiset vaatetusalan yritykset valmistavat Portugalissa lähinnä neulostuotteita. Olen aiemminkin huomannut, että Portugalilla on Suomessa maine nimenomaan trikootuotteiden tuotantomaana, mutta todellisuudessa tuotantomahdollisuudet ovat paljon laajemmat. On totta, että Portugalissa on eniten neulostuotteisiin erikoistuneita tehtaita, mutta tuotantopaikkoja on paljon myös kudotuista kankaista valmistetuille tuotteille. Lisäksi Portugalissa on paljon osaamista valmistaa teknisiä vaatteita, kuten urheiluvaatteita sekä sairaalavaatteita ja muita työvaatteita. Kudotuista kankaista on mahdollista valmistaa esimerkiksi erilaisia arkivaatteita, farkkutuotteita, urheiluvaatteita, miesten pukuja sekä kauluspaitoja. Kuten asiantuntijahaastattelusta käy ilmi, Portugalissa on paljon tuotantotehtaita ja osaamista lähes kaikenlaisille tuotteille. Haastateltavan mukaan hääpukuja ja alusvaatteita valmistavia tehtaita on kuitenkin vain vähän. Portugalissa on tuotantopaikkoja kaiken kokoisille tilausmäärille, mutta kuten haastattelussa kävi ilmi, Portugali ei kilpaile hinnoilla, joten se ei aina ole mieleinen tuotantomaa isoimmille tilausmäärille. Tutkimuksen perusteella osoittautui, että pienimmille tilausmäärille voi olla haastavaa löytää tuotantopaikkaa. Tehtaiden minimi tilausmäärät vaihtelevat tutkimuksen perusteella välillä 50–300 kpl/väri/malli, mikä on melko iso määrä pienen yrityksen tuotantoon. Jotkut tehtaat kuitenkin joustavat näistä minimi tilausmääristä, mutta tällöin myös tuotannon hinta kallistuu. Pienempien tilausmäärien valmistuksessa voi harkita myös agentuurin käyttämistä tai pienempää ateljeetyyppistä ompelimoa.

Hyviä puolia tuotannossa on, että Portugalissa on tehtaita ja osaamista koko tuotantoketjuun, ja tehtaot toimivat keskenään yhteistyössä. Tästä syystä yhdeltä tehtaalta voi useimmiten tilata palvelun kokonaisvaltaisesti aina kankaiden ja lisätarvikkeiden hankinnasta viimeistykseen, painatuksiin, brodeeraukseen, valmistukseen ja logistiikkapalveluihin asti. Uskon tämän olevan erittäin hyödyllistä erityisesti pienemmille yrityksille, joilla ei ole resursseja hankkia eri työvaiheisiin palveluja eri paikoista. Tämä myös vähentää laaturiskiä, kun yksi yritys vastaa koko tuotantoketjusta ja tekee samalla laadunvalvontaa.

7.3 Yhteistyöyrityksen malliston tuotantoon sopivat tuotantopaikat

Tehdyn tutkimustyön perusteella uskon, että Portugali on hyvä tuotantomaa yhteistyöyrityksen tarpeisiin ja että sieltä löytyy sopiva tuotantopaikka yhteistyöyrityksen malliston tuotantoon. Tehtaiden kanssa sähköpostitse käydyistä keskusteluista sekä messuvierailusta kävi ilmi, että isommilla tehtailla ei yleensä ole mahdollisuutta teettää kustomoituja tuotteita, minkä vuoksi jokin pienempi toimija on luultavasti paras vaihtoehto yhteistyöyrityksen malliston tuotantoon. Tutkimuksen perusteella vaikuttaa myös siltä, että on-demand-tyyppiseen tuotantoon ei olla vielä kovinkaan totuttuja monissa alan yrityksissä Portugalissa. Tämän takia yhteistyöyrityksen täytyy mahdollisesti käydä syventäviä keskusteluja siitä, minkälaista tuotantoa he tehtaalta toivovat.

Tutkimuksen ja tuotantopaikkojen kanssa käytyjen keskustelujen perusteella oma suositukseni yhteistyöyrityksen malliston tuotantoon on jokin näistä kolmesta yrityksestä: Tryport, Lopes & Carvalho tai Råg Trade Agency. Tryport vaikutti vierailun perusteella potentiaaliselta tehdaskumppanilta. Kyseessä on melko pieni tehdas, ja sen toiminta vaikuttaa olevan melko joustavaa. Hyviä puolia Tryportissa ovat mielestäni se, että se valmistaa jo joillekin vaatemerkeille pieniä tilausmääriä ja se, että Tryport on huomionnut kestävän kehityksen tuotannossaan. Myös esillä olevien tuotteiden laatu vaikutti hyvältä. Huonoja puolia ovat se, että läpimenoajat ovat aina vähintään neljä työviikkoa ja se, että hinnat alle 100 kappaleen tilausmäärille ovat aina bulkkitalauksia korkeampia – usein kaksinkertaisia.

Lopes & Carvalho vaikuttaa erittäin kiinnostavalta heidän verkkosivujensa perusteella, minkä vuoksi suosittelen yhteistyöyrittäjästä jatkamaan keskustelua heidän kanssaan, vaikka keskustelut jäivät tämän tutkimuksen puitteissa kesken. Lopes & Carvalho on tottunut valmistamaan pienempiä tilausmääriä, ja yritys vaikuttaa panostavan tuotannon vastuullisuuteen, joten siinä mielessä se olisi mielestäni potentiaalinen tuotantopaikka yhteistyöyrittäjän mallistolle. Lopes & Carvalhon lähettämien tietojen mukaan heidän toimitusaikansa ovat 5–7 viikkoa, mikä saattaa olla yhteistyöyrittäjän tarpeisiin melko pitkä aika. En kuitenkaan tiedä, ovatko toimitusajat yhtä pitkiä pieniä tilauksia tehdessä. Myös heillä alle 150 kappaleen tilausmäärillä hinnat ovat aina bulkkihintoja korkeammat.

Myös agentuurin käyttäminen tuotantoon saattaisi olla hyvä vaihtoehto yhteistyöyrittäjälle. Råg Trade Agency vaikuttaa heidän kanssaan käydyn sähköpostikeskustelun sekä yrityksen verkkosivujen perusteella potentiaaliselta kumppanilta yhteistyöyrittäjän malliston tuotantoon. Agentuurin käyttäminen olisi luultavasti yhteistyöyrittäjän kannalta helppo vaihtoehto, sillä agentuureilla on valmiiksi luotettavat kontaktit ja ne ovat vastuussa laadunvalvonnasta ja tuotannosta kokonaisuudessaan. Agentuurin kautta toimiessa on kuitenkin hyvä ottaa selvää siitä, miten kestävä kehitys on huomioitu tuotannossa, koska agentuurit toimivat yhteistyössä useiden eri tehtaiden kanssa. Agentuuria käyttäessä huonona puolena on korkeampi hinta kuin suoraan tehtaan kanssa toimiessa, sillä agentuuri veloittaa tuotannon hinnasta lisäksi oman provisionsa.

Jos yhteistyöyrittäjän malliston tuotanto ei tehtaiden tai agentuurien kanssa onnistu toiveiden mukaan, yhtenä vaihtoehtona on etsiä jokin pieni, alle 10 työntekijän ateljee-tyyppinen ompelimo. Pienemmissä ompelimoissa tuotanto on joustavampaa ja on-demand-tyyppinen valmistus on luultavasti helpompaa. Saattaa myös olla, että pienemmät ompelimo pystyvät valmistamaan yksittäisiä tuotteita nopeammalla aikataululla. Huonona puolena ovat luultavasti korkeammat hinnat sekä se, että laatua pitää ehkä tarkkailla enemmän yhteistyön alkuvaiheessa, ainakin jos ompelimo on yhteistyöyrittäjälle ennestään melko tuntematon. Toisaalta pienemmän ompelimon kanssa kommunikointi saattaa olla sujuvampaa kuin ison yrityksen kanssa.

8 Päätäntä

Lopuksi arvioidaan tutkimuksen luotettavuutta sekä kerrotaan opinnäytetyön teon kulusta, haasteista, muutoksista ja lopputulemasta. Lisäksi todetaan, miten tutkimuksen tavoitteisiin on vastattu, ja minkälaisia hyötyjä ja jatkokäyttömahdollisuuksia opinnäytetyöllä on.

8.1 Tutkimustulosten luotettavuuden ja eettisyyden arviointi

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa itse tutkija on pääasiallinen kriteeri, minkä vuoksi on tärkeää, että luotettavuuden arviointi on mukana koko tutkimusprosessissa. Arviointikriteerejä ovat tutkimuksen uskottavuus ja toistettavuus, sekä tutkimustulosten varmennettavuus. Tärkeintä arvioinnissa on tutkimuksen sisältämien väitteiden perusteltavuus ja totuudenmukaisuus. (Eskola 1998, 210–212.) Eettisesti hyvässä tutkimuksessa noudatetaan hyvää tieteellistä käytäntöä. Lähtökohtina tutkimuksessa on ihmisarvon kunnioittaminen, perehtyneisyys, suostumus ja rehellisyys. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 23–25.)

Tutkimuksessa on käytetty monipuolisesti erilaisia lähdeaineistoja, joiden luotettavuutta ja uskottavuutta on arvioitu aina jokaisen lähteen kohdalla erikseen. Eri lähteistä löytyneitä tietoja on myös verrattu keskenään yhteen. Lähdeviitteet on merkitty tekstiin huolellisesti. Haastateltavia on informoitu tutkimuksesta etukäteen haastateltavan informaatiolomakkeen avulla, ja heiltä on pyydetty suostumus tutkimukseen osallistumiseen. Tutkimuksen yhteydessä ei ole kerätty henkilötietoja. Opinnäytetyö ei sisällä tietoja, jotka voisivat jollain tavalla vahingoittaa osallistujia tai yrityksiä. Opinnäytetyössä vastataan kattavasti tutkimuksen alussa esitettyihin tutkimuskysymyksiin.

8.2 Pohdinta

Opinnäytetyö eteni melko suunnitellusti, mutta aihe tarkentui matkan varrella. Alkuperäisenä tavoitteena oli myös tutkia, millaisia kestävämpiä materiaaliveh-
toehtoja tehtaot tarjoavat, mutta materiaalit rajautuivat pois työn laajuuden
vuoksi. Olisin halunnut myös tutkia tarkemmin, miten tekstiilijätteitä ja ylijäämä-
materiaaleja kierrätetään ja miten niitä voisi hyödyntää. Tämä olisi kuitenkin riit-
tänyt itsessään aiheeksi kokonaiselle opinnäytetyölle, joten se piti jättää pois
tästä tutkimuksesta. Tehtaiden kanssa kommunikointi sujui odotettua hitaam-
min, joten en ehtinyt tehdä ajan puitteissa useampaa tehdasvierailua, kuten olin
alun perin suunnitellut. Tästä huolimatta tutkimus on mielestäni kokonaisvaltai-
nen ja vastaa monipuolisesti asetettuihin tutkimuskysymyksiin.

Kommunikaatio yhteistyöyrityksen kanssa oli sujuvaa. Haasteena oli, että he
ovat vielä yritystoimintansa alkuvaiheessa eikä yritys ollut vielä tutkimustyötä
aloittaessa määrittänyt tarkkoja edellytyksiä etsimästään tuotantopaikasta. Tie-
dot yhteistyöyrityksestä ja heidän mallistostaan tarkentuivat tutkimusprosessin
aikana. Esimerkiksi tilausmääriä ei ollut vielä päätetty tutkimustyötä aloittaessa,
ja malliston kustomoitavissa olevat tuotteet tulivat esille vasta myöhemmässä
vaiheessa. Sain enemmän tietoa mallistoon liittyen helmikuussa 2022, jolloin
olin jo esimerkiksi ehtinyt tehdä asiantuntijahaastattelun, jonka viimeisen kysy-
myksen muotoilua olisi voinut tarkentaa sopivammaksi uusien tietojen valossa.
Tästä huolimatta tutkimustyö eteni kuitenkin pääasiallisesti suunnitelman mu-
kaan aikataulussa.

Tutkimusta tehdessä kävi ilmi, että tuotantopaikan löytäminen yhteistyöyrityk-
selle on haastavaa heidän mallistonsa kustomoitujen tuotteiden ja pienten ti-
lausmäärien vuoksi. Helmikuun 2022 messuvierailulla pystyin päättelemään
tehtaiden edustajien reaktioista, ettei on-demand-tyyppiseen tuotantoon ja pie-
nempiin tilausmääriin ole totuttu. Messujen ja yhteydenottojen perusteella useat
tehtaista eivät ole kiinnostuneita valmistamaan tavallisia minimitalausmääriään
pienempiä tilausmääriä. Tehtaot haluaisivat myös etukäteen tietää tarkat tilaus-

määrät, joten tehtaiden kanssa keskustelu on haastavaa ilman tätä tietoa. Yhden tehtaan edustaja sanoi messuilla, että kannattaa yrittää etsiä pieniä, esimerkiksi 10 hengen tuotantopaikkoja. Tämä kuulostaa mielestäni järkevältä, sillä pienemmät toimijat voivat luultavasti työskennellä joustavammin. Pienten tuotantopaikkojen löytäminen internetistä on kuitenkin haastavaa, ja luulen, että niitä olisi helpompi löytää alaa tuntevien henkilöiden ja verkostojen kautta. Myös kommunikointi sähköpostilla tehtaiden kanssa oli melko hidasta. Vastausten puutteellisuus tai hitaus johtuu luultavasti ainakin osittain siitä, että yritys on uusi ja haluaa tuottaa vain pieniä määriä tuotteita, joten se ei ole kumppanina tehtaalle yhtä kiinnostava kuin isommat vaatemerkit. Tästä syystä päätin ottaa selvää myös joistakin vaatteiden valmistukseen erikoistuneista agentuureista, sillä luulen että agentuurin kautta voi olla helpompaa teettää tuotteita pienemmissä erissä.

Uskon tästä opinnäytetyöstä olevan yhteistyöyritykselle hyötyä tuotantopaikan löytämisessä ja kestävän kehityksen arvioinnissa tuotannossa. Työhön on lisätty useita tuotantopaikkoja, joihin yhteistyöyritys voi olla yhteydessä. Niistä on valittu tutkimustyön perusteella kolme parasta vaihtoehtoa yhteistyöyrityksen malliston tuotantoon. Tämän lisäksi osa vaihtoehtoista on valmiiksi pois suljettuja. Luulen opinnäytetyön olevan hyödyllinen myös muille suomalaisille vaatealan yrityksille, jotka ovat kiinnostuneet valmistamaan tuotteitaan Portugalissa. Työ tarjoaa yrityksille hyvän suomenkielisen tietopaketin siitä, minkälaista vaatetuotantoa Portugalissa on ja miten kestävä kehitys on huomioitu tuotannossa. Lisäksi työssä on konkreettista tietoa joistakin esimerkkitehtaista. Työn liitteenä on tietojen jäsentelyä helpottamaan luotu Excel-taulukko, johon on kerätty yhteen työssä käsitellyt tehtaot ja agentuurit, niiden verkkosivut ja minimi-
lausmäärät. Lisäksi on mainittu, onko tehtaisiin oltu yhteydessä sekä voisiko yritys mielestäni olla sopiva yhteistyöyrityksen malliston valmistukseen. Tämä taulukko palvelee erityisesti yhteistyöyritystäni, mutta on avuksi myös muille yrityksille, jotka ovat kiinnostuneita vaatteiden valmistuksesta Portugalissa.

Henkilökohtaisena tavoitteenani oli myös laajentaa omaa tietämystäni Portugalin tekstiili- ja vaateteollisuudesta sekä kestävän kehityksen huomioimisesta ja

toteutumisesta alalla. Tutkimustyön myötä opin paljon portugalilaisesta tekstiili- ja vaateteollisuudesta sekä maan käytännöistä ja toimintatavoista. Samalla näin konkreettisesti, millaista vaatetuotantoa Portugalissa on. Opin lisäksi hieman siitä, millaiset lait säätelevät alan toimintaa Portugalissa. Oli myös erityisen kiinnostavaa keskustella alan ihmisten kanssa messuilla, sähköpostin välityksellä sekä tehdasvierailulla ja luoda näin paikallisia kontakteja.

Koen, että opinnäytetyöni on kokonaisvaltainen katsaus Portugalin tekstiili- ja vaateteollisuudesta. Se sekä saavuttaa tavoitteet oman ammatillisen osaamiseni kehittämisessä että palvelee yhteistyöyrittäjä ja muita suomalaisia vaate-
tusalalla toimivia yrityksiä ja toimijoita.

Lähteet

Aarre label 2022. Meistä. <<https://aarrelabel.com/yritys/>> (Luettu 25.1.2022)

ALEC 2022. Kotisivut. <<http://alec.pt/>> (Luettu 25.1.2022)

Amfori BSCI 2021. Countries' Risk Classification. Amfori, Brussels. Luettavissa osoitteessa: <https://www.amfori.org/sites/default/files/amfori-2020-11-12-Country-Risk-Classification-2021_0.pdf>

Associação Têxtil e Vestuário de Portugal 2022. Statistics. <<https://atp.pt/en/statistics/description/>> (Luettu 6.1.2022)

Better Cotton 2022a. Defining 'Better': Our Principles & Criteria. <<https://bettercotton.org/what-we-do/defining-better-our-standard/>> (Luettu 4.2.2022)

Better Cotton 2022b. What We Do. <<https://bettercotton.org/what-we-do/>> (Luettu 4.2.2022)

Better Cotton 2022c. Who We Are. <<https://bettercotton.org/who-we-are/>> (Luettu 4.2.2022)

CITEVE 2022. About CITEVE. <https://www.citeve.pt/sobre_nos>

Confeções Beleza 2022. Kotisivut. <<https://confecoesbeleza.com>> (Luettu 17.2.2022)

Costa, M 2021. Produção de Têxteis no Norte de Portugal: Uma Alternativa Mais Responsável? Fashion Revolution Foundation. <<https://www.fashionrevolution.org/producao-de-texteis-no-norte-de-portugal-uma-alternativa-mais-responsavel/>> (Luettu 10.1.2022)

Dimireva, I. 2012. Doing business in Portugal: Environmental rules. EUBusiness Ltd 2022. <<https://www.eubusiness.com/europe/portugal/environmental-rules/>> (Luettu 10.1.2022)

Dugal, J. 2020. An Overview To The Portugal Textile Industry: A Strong Industry Known For Its Craftmanship And Quality. Fashionabc. <<https://www.fashion-abc.org/overview-portugal-textile-industry-strong-industry-known-craftmanship-quality/>> (Luettu 6.1.2022)

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino, Tampere.

Euroopan komissio 2022. Ympäristö. <https://ec.europa.eu/info/policies/environment_fi> (Luettu 10.1.2022)

European Chemicals Agency 2022. REACH-asetus tutuksi. <<https://echa.europa.eu/fi/regulations/reach/understanding-reach>> (Luettu 10.1.2022)

European Commission 2022a. Circular economy action plan. <https://ec.europa.eu/environment/strategy/circular-economy-action-plan_en> (Luettu 10.1.2022)

European Commission 2022b. (Textiles and clothing in the EU) <https://ec.europa.eu/growth/sectors/fashion/textiles-and-clothing-industries/textiles-and-clothing-eu_en> (Luettu 11.1.2022)

Eurostat 2021. Unemployment rate - annual data. <<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tipsun20/default/bar?lang=en>> (Luettu 10.1.2022)

Eurostat 2019. Temporary employment in Q2 2019. <<https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/-/DDN-20191120-1>> (Luettu 10.1.2022)

Fair Wear 2016. Portugal Risk Assessment – April 2016. Luettavissa osoitteessa: <<https://api.fairwear.org/wp-content/uploads/2020/09/Portugal-Risk-Assessment-2016.pdf>>

Friendly Factories 2022. Kotisivut. <<https://www.friendlyfactories.com/>> (Luettu 12.1.2022)

Givachoice 2022. Kotisivut. <<https://givachoice.com/en/>> (Luettu 16.2.2022)

Global Standard gGmbH 2021a. Ecological and Social Criteria. <<https://global-standard.org/the-standard/gots-key-features/ecological-and-social-criteria>> (Luettu 4.2.2022)

Global Standard gGmbH 2021b. The Standard. <<https://global-standard.org/the-standard>> (Luettu 4.2.2022)

Governo da República Portuguesa 2021. Salário mínimo sobe para 705 euros mensais. <<https://www.portugal.gov.pt/pt/gc22/comunicacao/noticia?i=salario-minimo-sobe-para-705-euros-mensais>> (Luettu 10.1.2022)

Governo da República Portuguesa 2020. Governo aumenta salário mínimo para 665 euros em 2021. <<https://www.portugal.gov.pt/pt/gc22/comunicacao/noticia?i=governo-aumenta-salario-minimo-para-665-euros-em-2021>> (Luettu 10.1.2022)

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki.

International Labour Organization – ILO 2021. Report on the Gender Pay Gap in Portugal. ILO Publishing, Geneva. Luettavissa osoitteessa: <https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-lisbon/documents/genericdocument/wcms_836145.pdf>

Interreg Europe 2022. RESeArch centers of Excellence in the Textile sector.
<<https://www.interregeurope.eu/reset/>>

Just All Design 2022. Kotisivut. <<https://just-all-design.pt/>> (Luettu 9.3.2022)

Jyväskylän yliopisto 2021. Laadullinen analyysi. <<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/laadullinen-analyysi>> (Luettu 8.4.2022)

Kaiko Clothing Company 2022. Läpinäkyvyys. <<https://kaikoshop.com/pages/lapinakyvyys>> (Luettu 25.1.2022)

La Gofra 2022. Kotisivut. <<https://lagofra.pt/>> (Luettu 18.1.2022)

Lopes & Carvalho 2022. Kotisivut. <<https://www.lopecarvalho.pt/>> (Luettu 12.1.2022)

Marimekko 2022. Valmistusmaat ja sopimusvalmistajat. <<https://company.marimekko.com/fi/vastuullisuus/valmistus/>> (Luettu 25.1.2022)

Ministry of Foreign Affairs of Denmark – Denmark in Portugal 2020. Textile and fashion industry in Portugal. <<https://portugal.um.dk/en/the-trade-council/portugal-as-a-market/textile-and-fashion-industry-in-portugal>> (Luettu 12.1.2022)

Modtissimo 2022. Kotisivut. <<https://modtissimo.com/en/>> (Luettu 14.2.2022)

Muthu, S. 2021 (edited). Chemical Management in Textiles and Fashion. Woolhead Publishing, UK.

Muthu, S. 2017 (edited). Sustainability in the Textile Industry. Springer, Hong Kong.

Nanso 2022. Valmistus. <<https://nanso.com/pages/valmistus>> (Luettu 25.1.2022)

Nosh 2022. Tuotantoketjun läpinäkyvyys. <<https://nosh.fi/page/682/>> (Luettu 9.2.2022)

Nosh 2021. Tuottajalistaus 2021. Luettavissa osoitteessa:

<https://www.nosh.fi/files/Sisaltosivut/NOSH%20vastuullisuus/NOSH%20supplier%20list%202021.pdf?_gl=1*_ghcsm4*_ga*MTczODQ1MTMyNy4xNjQ0NDI2ODU5*_ga_NMNWD6M7BP*MTY0NDQyNjg1OC4xLjEuMTY0NDQyNjg1MjY4w&_ga=2.182228206.875597440.1644426859-1738451327.1644426859>

Nurmi, A. 2021. Rakastan ja vihaan vaatteita. Kustantamo S&S, Helsinki.

OEKO-TEX Service GmbH 2022a. STANDARD 100 by OEKO-TEX. <<https://www.oeko-tex.com/en/our-standards/standard-100-by-oeko-tex>> (Luettu 4.2.2022)

OEKO-TEX Service GmbH 2022b. Our standards. <<https://www.oeko-tex.com/en/>> (Luettu 4.2.2022)

Opetushallitus 2022. Kestävän kehityksen keskeiset käsitteet. <<https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/kestavan-kehityksen-keskeiset-kasitteet>> (Luettu 22.1.2022)

Papu 2021. Papu sustainability peek 2020–2021. Luettavissa osoitteessa: <https://cdn.shopify.com/s/files/1/0249/2124/3695/files/Papu_Sustainability-Peek_2021_FINAL-2.pdf?v=1633354923>

Porto Fashion & Fabric Museum 2022. World of Wine, Vila Nova de Gaia. (Vierailtu 31.1.2022)

Portugal Textile 2022. Kotisivut. <<https://portugaltextile.com/>> (Luettu 9.3.2022)

PTMIG – Portuguese Textile Industry Manufacturers Group 2022. Kotisivu. <<https://portuguesetextilegroup.com/>> (Luettu 12.1.2022)

Reilu kauppa 2019. Puuvillan tuotanto kurittaa ympäristöä – halvan paidan todellinen hinta ei näy kuluttajalle, 5.12.2019. <<https://reilukauppa.fi/artikkelit/puuvillan-tuotanto-kurittaa-ymparistoa-halvan-paidan-todellinen-hinta-ei-nay-kuluttajalle/>> (Luettu 4.2.2022)

República Portuguesa — Direção-Geral das Atividades Económicas 2018. Sinopse — Indústria Têxtil e Vestuário.

Råg Trade Agency 2022. Kotisivut. <<https://ragtradeagency.pt/>> (Luettu 9.3.2022)

Seaqual Initiative 2022. About Seaqual Initiative. <<https://www.seaqual.org/about-seaqual-initiative/>> (Luettu 8.2.2022)

Social Accountability International 2022. About SA8000. <<https://sa-intl.org/programs/sa8000/>> (Luettu 4.2.2022)

Soeiro 2022. Kotisivut. <<https://soeiro.pt/en/>> (Luettu 12.1.2022)

Suomen standardisoimisliitto ry 2022a. ISO 14000 Ympäristöjohtamisen standardisarja. <<https://sfs.fi/standardeista/tutustu-standardeihin/suositut-standardit/iso-14000-ymparistojohtamisen-standardisarja/>> (Luettu 4.2.2022)

Suomen standardisoimisliitto ry 2022b. ISO 45001 Työterveys- ja työturvallisuusjohtaminen. <<https://sfs.fi/standardeista/tutustu-standardeihin/suositut-standardit/iso-45001-tyoterveys-ja-tyoturvallisuusjohtaminen/>> (Luettu 4.2.2022)

Suomen standardisoimisliitto ry 2022c. ISO 9001 Laadunhallinta.

<<https://sfs.fi/standardeista/tutustu-standardeihin/suosittu-standardit/iso-9001-laadunhallinta/>> (Luettu 4.2.2022)

Suomi ulkomailla -sivustot 2020. Katsaus Portugalin tekstiiliteollisuuteen

22.4.2020. Suomi ulkomailla -sivusto. <https://finlandabroad.fi/web/prt/ajankoh-taista/-/asset_publisher/TV8iYvdcF3tq/content/katsaus-portugalin-tekstiiliteolli-suuteen/384951> (Luettu 25.1.2022)

Textile Exchange 2022a. Organic Content Standard (OCS). <<https://textileexchange.org/standards/organic-content-standard/>> (Luettu 8.2.2022)

Textile Exchange 2020a. Organic Content Standard 3.0 – OCS-101-V3.0-2020.03.01. Luettavissa osoitteessa: <<https://textileexchange.org/wp-content/uploads/2021/02/OCS-101-V3.0-Organic-Content-Standard.pdf>>

Textile Exchange 2020b. Organic Content Standard 3.0 – User Manual OCS-101-V3.1-2020.07.13. Luettavissa osoitteessa: <<https://textileexchange.org/wp-content/uploads/2021/02/OCS-201-V3.1-OCS-User-Manual.pdf>>

Textile Exchange 2014a. Global Recycled Standard 4.0. Luettavissa osoitteessa: <<https://textileexchange.org/wp-content/uploads/2021/02/Global-Recycled-Standard-v4.0.pdf>>

Textile Exchange 2014b. Recycled Claim Standard – Implementation Manual 2.2. Luettavissa osoitteessa: <<https://textileexchange.org/wp-content/uploads/2021/02/RCS-v2.2-Implementation-Manual.pdf>>

Tryport 2022. Kotisivut. <<https://tryport.org/>> (Luettu 12.1.2022)

Uhana 2020. Uhana Vastuullisuusraportti 2020.

Wikipedia 2021. Tapaustutkimus. <<https://fi.wikipedia.org/wiki/Tapaustutkimus>> (Luettu 2.3.2022)

WWF 2022. Ylikulutus. <<https://wwf.fi/uhat/ylikulutus/>> (Luettu 22.1.2022)

Haastattelut

Asiantuntija ATP 2022. Associação Têxtil e Vestuário de Portugal. Sähköpostihaastattelu 2.2.2022

Yhteyshenkilö Tryport 2022. Tryport. Haastattelu 25.3.2022

Liitteet

Liite 1. Asiantuntijahaastattelun kysymykset

1. Which types of clothing do you think the Portuguese clothing industry has the most know-how, equipment, and experience to produce?
2. Are there certain types of garments for which there is not production and know-how to produce in Portugal?
3. Do you think that Portugal has the best potential for producing small, medium, or large orders of clothing, or all the above?
4. What do you think are the advantages of the Portuguese textile and clothing industry?
5. Can you think of any downsides that the Portuguese T&C industry has?
6. How well in your opinion environmental and social sustainability is achieved in the Portuguese textile and clothing industry?
7. Have you noticed improvements in sustainability in the Portuguese T&C industry over the last 5 years? If yes, what kind of improvements?
8. Do you think there are some problems what comes to social or environmental sustainability in the Portuguese T&C sector?
9. I am looking for a production site for my partner company that wants to produce a small collection in Portugal. The collection consists of dress designs made of woven thin wool fabrics. Do you have in mind any factories that might be suitable for this type of production?

Liite 2. Tehdasvierailun haastattelukysymykset

1. Which of the following services would you be able to provide for Studio Karppanen?
 - Pattern making & grading
 - 1st samples' production
 - Production of orders sized 50–100 units per style/color
 - Production made-on-demand meaning upon order of the final user (note that styles stay the same but some details might be altered – for example sleeve or hem length)
 - Logistics services
 - Labels, hang tags and branded packaging
2. What information will you need for providing prices for the services mentioned above?
3. Will the production price of all orders below 100 units per style/color be double compared with those over 100, even with orders of 50–100 pieces?
4. Will the payment terms of all orders below 100 units per style/color be considered as Sampling Service, meaning 100 % of the payment pre-order, even with orders of 50–100 pieces?
5. As I was informed, Tryport will not be able to provide fabrics for the production. Do you have any partner company for sourcing the desired fabrics? (Woven wool or wool blend, cotton, velvet, and silk fabrics)
6. You told me that the lead times are normally 4–6 weeks. Does this also apply to orders of single pieces made-on-demand or is it possible to produce those faster?
7. The following questions are related to sustainability in the production. First, I would like to ask if you have some certifications for your production?

8. How is environmental sustainability considered at Tryport and what are the actions taken to lower the carbon footprint, emissions and waste caused by the production?
9. In terms of social sustainability, can you tell me about the salaries and benefits of the production workers?
10. Is it common for the production workers to work extra hours and how is overtime compensated?
11. How do you guarantee health and safety at the workplace?
12. How is sustainability considered when working with suppliers or subcontractors?
13. Finally, I would like to see some samples of the quality of the production, if possible.

Liite 3. Taulukko työssä luetelluista tehtaista sekä agentuureista

TEHTAAT				
Tehtaan nimi	Kotisivut	Sopivuus yhteistyöyrityksen tuotantoon	Minimitilausmäärä	Yhteydenotto sähköpostilla
ALEC	www.alec.pt	Ei sopiva	Ei tietoa	Ei, todettu messuilla ei sopivaksi
Confeções Beleza	www.confecoesbeleza.com	Mahdollisesti sopiva	50 kpl/väri/malli	Kyllä, ei saatu vastausta, keskusteltu messuilla
Friendly Factories	www.friendlyfactories.com	Ei tietoa	200 kpl/väri/malli	Ei
Givachoice	www.givachoice.com	Ei sopiva	Ei tietoa, ei tee pieniä tilausmääriä	Kyllä, ei tee pieniä tilausmääriä
La Gofra	www.lagofra.pt	Ei tietoa	Ei tietoa	Kyllä, ei saatu vastausta
Lopes & Carvalho	www.lopescarvalho.pt	Potentiaallinen, keskustelu käynnissä	150 kpl, neuvoteltavissa	Kyllä, keskustelu jäänyt kesken
Marjocri	www.marjocri.pt	Mahdollisesti sopiva	150 kpl, pienet määrät ehkä neuvoteltavissa	Kyllä, ei saatu vastausta, keskusteltu messuilla
PTIMG	www.portuguesetextilegroup.com	Ei sopiva	300 TAI 150 (2 tehdasta)	Kyllä, ei tee pieniä tilausmääriä
Soeiro	www.soeiro.pt	Ei sopiva	250 kpl/väri/malli	Kyllä, ei tee pieniä tilausmääriä
Tryport	www.tryport.org	Potentiaallinen kumppani	Alkaen 100–120 kpl, sampling service 1–99	Kyllä, käyty vierailmassa
AGENTUURIT				
Agentuurin nimi	Kotisivut	Sopivuus yhteistyöyrityksen tuotantoon	Minimitilausmäärä	Yhteydenotto
Just All Design	www.just-all-design.pt	Ei tietoa / ei oltu yhteydessä	Ei tietoa	Ei
Portugal Textile	www.portugaltextile.com	Ei tietoa / ei oltu yhteydessä	Ei tietoa	Ei
Råg Trade Agency	www.ragtradeagency.pt	Potentiaallinen kumppani	Pienet tilausmäärät, on-demand	Kyllä, keskustelua käyty sähköpostitse

Liite 4. Haastateltavan informaatiolomake

PARTICIPANT INFORMATION SHEET

Study title: Clothing manufacture possibilities in Portugal and sustainability in the production

Invitation to participate in a research study

I'd like to invite You to take part in our research study, where I study what kind of clothing production opportunities are available in Portugal and how sustainable development principles are considered in the production. We have assessed that you are suitable for the study because you are a company/professional in the field and may therefore have useful information for the study.

This information sheet describes the study and Your role in it. *Before you decide, it is important that You understand why the research is being done and what it would involve for You. Please take time to read this information, and discuss it with others if You wish.* If there is anything that is not clear, or if You would like more information, please ask us. After that we will ask You to sign a consent form to participate in the study

Voluntary nature of participation

The participation in this study is entirely voluntary. You can withdraw from the study at any time without giving any reason and without there being any negative consequences. If You withdraw from the study or withdraw Your consent, any data collected from You before the withdrawal can be included as part of the research data.

Purpose of the study

The aim of the research is to find out what kind of clothing production opportunities exist in Portugal, to facilitate cooperation between Finnish clothing companies and Portuguese clothing manufacturers, and to investigate how sustainable development is achieved in textile and clothing industry in Portugal. The study is made in collaboration with a partner company, and I am looking for a production site for them to produce a small collection in Portugal.

Who is organizing and funding the research?

The research is organized and funded by the researcher, Elena Siren, a bachelor's student in Metropolia University of Applied Sciences. It is made in cooperation with a partner company.

What will the participation involve?

Participation will take the form of a one-off semi-structured interview. The research will be carried out as a qualitative study. No personal data will be collected.

Possible benefits of taking part

The research will give the interviewee visibility in Finland among professionals in the field.

Possible disadvantages and risks of taking part

There are no foreseeable disadvantages for the interviewee.

Financial information

Participation in this study will involve no cost to You. You will receive no payment for Your participation.

Informing about the research results

This study is Bachelor's Thesis of Elena Siren and it will be published in the Finnish thesis database, Thesus. The participants cannot be identified from any report or publication placed in the public domain.

Termination of the study

The researcher conducting the study can also terminate the study for their own personal reasons.

Further information

Further information related to the study can be requested from the researcher / person in charge of the study.

Contact details of the researchers

Liite 5. Haastateltavan suostumuslomake

PARTICIPANT CONSENT FORM

Title of the study: Clothing manufacture possibilities in Portugal and sustainability in the production

Location of the study: Metropolia University of Applied Sciences

Researcher / Student

Name: Elena Siren

Tel. number:

Email:

Person in charge of the study / Supervisor

Name:

Helsinki Metropolia University of Applied Sciences / Fashion and Clothing

Tel. number:

Email:

I _____ (NAME) _____ have been invited to participate in the above research study. The purpose of the research is to find out what kind of clothing production opportunities are available in Portugal and how sustainable development principles are considered in the production.

I have read and understood the written participant information sheet. The information sheet has provided me sufficient information about above study, the purpose and execution of the study, about my rights as well as about the benefits and risks involved in it. I have had the opportunity to ask questions about the study and have had these answered satisfactorily.

I have had sufficient information of the collection, processing and transfer/disclosure of my personal data during the study and the Privacy Notice has been available.

I have not been pressurized or persuaded into participation.

I have had enough time to consider my participation in the study.

I understand that my participation is entirely voluntary and that I am free to withdraw my consent at any time, without giving any reason. I am aware that if I withdraw from the study or withdraw my consent, any data collected from me before my withdrawal can be included as part of the research data.

By signing this form I confirm that I voluntarily consent to participate in this study.

If the legal basis of processing personal data within this study is a consent granted by the data subject, by signing I grant the consent for process my personal data. I have right to withdraw the consent regarding processing of personal data as described in the Privacy Notice.

Date

Signature of Participant

The original consent signed by the participant and a copy of the participant information sheet will be kept in the records of the researcher. Participant information sheet, privacy notice and a copy of the signed consent will be given to the participant.